REFERENCE

ព្រះរាជក្រម

នស/រកម/០៦០៦/០១២

យើង

ព្រះករុណាព្រះបាទសម្តេចព្រះបរមនាថ នរោត្តម សីហមុនី
សមានភូមិជាតិសាសនា រក្ខតខត្តិយា ខេមរារដ្ឋរាស្ត្រ ពុទ្ធិន្ទ្រាធរាមហាក្សត្រ
ខេមរាជនា សមូហោភាស កម្ពុជឯករាជរដ្ឋបូរណសន្តិ សុភមង្គលា សិរីវិបុលា
ខេមរាស្រីពិរាស្ត្រ ព្រះចៅក្រុងកម្ពុជាធិបតី

-បានទ្រង់យល់រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

-បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៧០៤/១២៤ ចុះថ្ងៃទី ១៥ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៤ ស្តីពីការតែងតាំងរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

-បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រមលេខ ០២/នស/៩៤ ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី

-បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០១៩៦/២១ ចុះថ្ងៃទី ២៤ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៩៦ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតក្រសួងបរិស្ថាន

-បានទ្រង់យល់សេចក្តីក្រាបបង្គំទូលថ្វាយ របស់សម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងរបស់ទេសរដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងបរិស្ថាន

ប្រកាសឱ្យប្រើ

ច្បាប់ស្តីពីការអនុម័តយល់ព្រម ឱ្យព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាចូលរួមក្នុងអនុសញ្ញា ស្តីពីជីវចម្រុះ ដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័តកាលពីថ្ងៃទី ២៥ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៦ នាសម័យប្រជុំរដ្ឋសភាលើកទី ៤ នីតិកាលទី ៣ និងដែលព្រឹទ្ធសភាពុំមានលទ្ធភាពពិនិត្យ និងផ្តល់យោបល់លើអត្ថបទច្បាប់នេះបានទាន់ពេលវេលាស្របតាមមាត្រា ១១៣ថ្មីនៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ហើយដែលមានសេចក្តីទាំងស្រុងដូចតទៅនេះ :

16.06.06

ច្បាប់

ស្តីពី

ការអនុម័តយល់ព្រមឱ្យព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ចូលរួមក្នុងអនុសញ្ញា ស្តីពីជីវចម្រុះ

មាត្រា ១.-

អនុម័តយល់ព្រមឱ្យព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ចូលរួមក្នុងអនុសញ្ញាស្តីពីជីវចម្រុះ ដែលធ្វើនៅទីក្រុងរីយ៉ូដឺហ្សាណេរ៉ូ ប្រទេសប្រេស៊ីល នាថ្ងៃទី ០៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៩២ ហើយដែលមានអត្ថបទទាំងស្រុងភ្ជាប់មកជាមួយនេះ ។

មាត្រា ២.-

រាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវបន្តរាល់នីតិវិធីដើម្បីអនុវត្តអនុសញ្ញានេះ ។

ធ្វើនៅព្រះបរមរាជវាំងរាជធានីភ្នំពេញថ្ងៃទី ១៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ ២០០៦

នស/រកម.០៦០៦.០២៦ **ព្រះហស្តលេខា និងព្រះរាជលញ្ឆករ**

នរោត្តម សីហមុនី

បានយកសេចក្តីក្រាបបង្គំទូលថ្វាយ

សូមឡាយព្រះហស្តលេខាព្រះមហាក្សត្រ

នាយករដ្ឋមន្ត្រី

ហត្ថលេខា

ហ៊ុន សែន

បានជម្រាបជូនសម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី

ទេសរដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងបរិស្ថាន

ហត្ថលេខា

ម៉ុក ម៉ារ៉េត

លេខ : ៤៥៩ ច.ល

ដើម្បីចម្លងចែក

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី២៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៦

អគ្គលេខាធិការរងរាជរដ្ឋាភិបាល

ឃុន ចិនកេន

អនុសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពី

ជីវៈចំរុះ

ថ្ងៃទី ៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៩២

Convention on

BIOLOGICAL DIVERSITY

5 June 1992

ប្រែសំរួលដោយ : គំរោងយុទ្ធសាស្ត្រ និង ផែនការសកម្មភាពជាតិ
ស្តីពីជីវៈចំរុះ ក្រសួងបរិស្ថាន
ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០២

អនុសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីជីវៈចំរុះ
ថ្ងៃទី៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២

បុព្វកថា

ភាគីគូរអនុសញ្ញា :

*ដោយយល់ដឹងពី*តំលៃធម្មជាតិនៃជីវៈចំរុះ និងតំលៃសោភ័ណភាព វែកស័ន្ត វប្បធម៌ អប់រំ វិទ្យាសាស្ត្រ សេដ្ឋកិច្ច សង្គម សេទេមិច និង អេកូឡូស៊ីនៃជីវៈចំរុះ និងសមាសភាពរបស់វា ។

*ដោយយល់ដឹងផងដែរពី*សារៈសំខាន់នៃជីវៈចំរុះសំរាប់ការវិវត្តន៍ និងរក្សាដល់ប្រព័ន្ធនិរន្តរភាព ជីវិតនៃជីវភាព ។

ដោយអះអាងថា ការអភិរក្សជីវៈចំរុះគឺជាក្តីព្រួយបារម្ភរបស់មនុស្សជាតិ ។

ដោយអះអាងជាថ្មីផងដែរថា រដ្ឋត្រូវទទួលខុសត្រូវសំរាប់ការអភិរក្សជីវៈចំរុះរបស់ខ្លួន និងសំរាប់ការប្រើប្រាស់ធនធានជីវៈចំរុះនោះក្នុងបញ្ញោបាយនិរន្តរភាព ។

ដោយព្រួយបារម្ភថាជីវៈចំរុះត្រូវបានបំផ្លិចបំផ្លាញយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដោយសកម្មភាពមនុស្ស ។

យល់ដឹងពីការខ្វះខាត ពត៌មានទូទៅ និងចំណេះដឹងទាក់ទងនឹងជីវៈចំរុះ និងតំរូវការបន្ទាន់ដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍សមត្ថភាព សូប៉េនបច្ចេកវិទ្យា និងវិទ្យាសាស្ត្រ ដើម្បីផ្តល់ការយល់ដឹងជាមូលដ្ឋានក្នុងការធ្វើផែនការ និងអនុវត្តវិធានការសមស្រប ។

ដោយកត់សំគាល់ឃើញថា វាមានសារៈសំខាន់ជាពេកយុជិតដើម្បីរំពឹងទុកជាមុន ការពារ និងទប់ស្កាត់មូលហេតុធ្វើអោយធ្លាក់ចុះ ឬប្រភពដែល ធ្វើអោយបាត់បង់ជីវៈចំរុះ ។

ដោយកត់សំគាល់ជាមួយថា នៅទីកន្លែងណាដែលមានការគំរាមកំហែងធ្វើអោយធ្លាក់ចុះ ឬ ការបាត់បង់ជីវៈចំរុះច្រើនមិនគួរប្រើប្រាស់ការខ្វះខាតនូវភាពច្បាស់លាស់ខាងវិទ្យាសាស្ត្រជាហេតុផលនៃវិធានការពន្យារដើម្បីជៀសវាង ឬកាត់បន្ថយជាអប្បបរមានូវការគំរាមកំហែងនោះទេ ។

ដោយកត់សំគាល់បន្ថែមថាតំរូវការមូលដ្ឋានសំរាប់អភិរក្សជីវៈចំរុះ ជាការអភិរក្សក្នុងតំបន់នៃប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី និងដែនជំរកធម្មជាតិ និងជាការថែរក្សា ស្តារឡើងវិញនៃចំនួនប្រភេទដែលនៅមានជីវិតក្នុងបរិស្ថានធម្មជាតិរបស់វា ។

ដោយកត់សំគាល់បន្ថែមថា វិធានការអភិរក្សក្រៅតំបន់ ដែលគួរអោយពេញចិត្តបំផុត គឺនៅក្នុងប្រទេសជាដើមកំណើតរបស់ប្រភេទ និងដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ ។

ដោយទទួលស្គាល់ថាការពឹងផ្អែកជាប្រពៃណីយ៉ាងជិតស្និទ្ធនៃសហគមន៍មូលដ្ឋាន និងជនជាតិដើម រួមទាំងការរស់នៅជាលក្ខណៈប្រពៃណីលើធនធានជីវៈចំរុះ និងភាពចង់បាននូវការចែករំលែកផលប្រយោជន៍ សហគមន៍ដែលចេញមកពីការប្រើប្រាស់ចំណេះដឹង ប្រពៃណីការច្នៃប្រឌិត និងការអនុវត្តន៍ជាក់ស្តែងទាក់ទងទៅនឹងការអភិរក្សនៃធនធានជីវៈចំរុះ និងការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាពនៃសមាសភាព របស់វា ។

ដោយកត់សំគាល់ផងដែរថា ស្ត្រីគួរបំពេញតួនាទីចាំបាច់ក្នុងការអភិរក្ស និងការប្រើប្រាស់ធនធានជីវៈចំរុះដោយនិរន្តរភាព និងអះអាងពីតំរូវការសំរាប់ការចូលរួមរបស់ស្ត្រីដោយពេញលេញនៅរាល់កំរិតធ្វើគោលនយោបាយ និងការអនុវត្តន៍សំរាប់ការអភិរក្សជីវៈចំរុះ ។

ដោយសង្កត់ធ្ងន់លើសារៈសំខាន់ និងសេចក្តីត្រូវការដើម្បីលើកស្ទួយសហប្រតិបត្តិការពិភពលោក តំបន់ និងអន្តរជាតិក្នុងចំណោមរដ្ឋ អង្គការក្នុងរដ្ឋាភិបាល និងក្រៅរដ្ឋាភិបាលសំរាប់អភិរក្សនៃជីវៈចំរុះ និងការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាពនៃសមាសភាពរបស់វា ។

ដោយទទួលស្គាល់ថាការផ្ដល់នូវធនធានហិរញ្ញវត្ថុបន្ថែមជាថ្មី និងលទ្ធភាពត្រឹមត្រូវក្នុងការទទួលយកបច្ចេកវិទ្យាពាក់ព័ន្ធ ដែលរំពឹងទុកថានឹងធ្វើអោយមានការខុសប្លែកច្រើន ខាងសមត្ថភាពពិភពលោកដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាបាត់បង់ជីវៈចំរុះ ។

ដោយទទួលស្គាល់បន្ថែមថាការផ្ដល់ធនធានពិសេសៗ គឺចាំបាច់ដើម្បីឆ្លើយតបនឹងតំរូវការរបស់ប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ រួមមានការផ្ដល់នូវធនធានហិរញ្ញវត្ថុបន្ថែមជាថ្មី និងលទ្ធភាពសមស្របក្នុងការទទួលយកបច្ចេកវិទ្យាពាក់ព័ន្ធ ។

ដោយកត់សំគាល់ឃើញថាក្នុងអត្ថន័យនេះមានលក្ខខណ្ឌពិសេសសំរាប់ប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍តិចតួច និងបណ្ដារដ្ឋជាកោះ ។

ដោយទទួលស្គាល់ថាការវិនិយោគធំៗ ត្រូវការដើម្បីអភិរក្សជីវៈចំរុះហើយដែលមានការរំពឹងទុកឃើញផលប្រយោជន៍សង្គមសេដ្ឋកិច្ច និងបរិស្ថានដ៏ទូលំទូលាយពីការវិនិយោគនោះ ។

ដោយទទួលស្គាល់ថាការអភិវឌ្ឍន៍សង្គម, សេដ្ឋកិច្ច និងការលុបបំបាត់ភាពក្រីក្រ គឺជាអាទិភាពទី១នៃប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ។

ដោយយល់ដឹងការអភិរក្ស និងការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាពនៃជីវៈចំរុះគឺមានសារៈសំខាន់សំរាប់ឆ្លើយតបនឹងតំរូវការ សុខភាព ម្ហូបអាហារ និងតំរូវការឯទៀតនៃប្រជាជនលើពិភពលោកដែលសំរាប់គោលដៅនេះហើយ ការចេញចូល និងការចែករំលែកទាំងធនធានសេនេទិច និងបច្ចេកវិទ្យាគឺចាំបាច់ ។

ដោយកត់សំគាល់ថា នៅទីបំផុតការអភិរក្ស និងការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាពនៃជីវៈចំរុះនឹងពង្រឹងដល់ទំនាក់ទំនងជាមិត្តភាព ក្នុងបណ្ដារដ្ឋនិងធ្វើភាគទានដល់សន្តិភាពសំរាប់មនុស្សលោក ។

ដោយប្រាថ្នាចង់បានដើម្បីធ្វើអោយប្រសើរ និងបន្ថែមលើកិច្ចព្រមព្រៀងអន្តរជាតិដែលមានស្រាប់សំរាប់ការអភិរក្សជីវៈចំរុះ និងការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាពនៃសមាសភាពរបស់វា និងដោយបានប្ដេជ្ញាដើម្បីអភិរក្ស និងការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាពនៃជីវៈចំរុះសំរាប់ផលប្រយោជន៍ របស់មនុស្សបច្ចុប្បន្ន និងជំនាន់ក្រោយ :

បានឯកភាពដូចតទៅ :

មាត្រាទី ១

គោលបំណង

គោលបំណងនៃអនុសញ្ញានេះដើម្បីអនុវត្តអោយស្របជាមួយនឹងខពាក់ព័ន្ធគឺការអភិរក្សជីវៈចំរុះ ការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាពនៃសមាសភាពរបស់វា និងការចែករំលែកផលប្រយោជន៍អោយបានសមធម៌ចេញមកពីការប្រើប្រាស់ នៃធនធានសេនេទិចរួមទាំងសិទ្ធិប្រើប្រាស់សមស្របដល់ធនធានសេនេទិច ការផ្ទេរបច្ចេកវិទ្យាពាក់ព័ន្ធអោយបានសមរម្យដោយគិតទាំងសិទ្ធិទាំងអស់លើធនធាន និងបច្ចេកវិទ្យាទាំងនោះ និងដោយមានការផ្ដល់មូលនិធិសមស្រប ។

មាត្រាទី ២

ការប្រើប្រាស់ពាក្យ

-សំរាប់គោលបំណងនៃអនុសញ្ញានេះ :

"ជីវៈចំរុះ" មានន័យថាភាពសំបូរបែបនៃសត្វមានជីវិតពីគ្រប់ប្រភព រួមទាំងប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីដីគោក, ពីសមុទ្រ ទឹកដទៃទៀត និងប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីទាំងមូលដែលសត្វក្លាយមានជីវិតទាំងនោះ រស់នៅក្នុងរួមទាំងភាពសំបូរក្នុងប្រភេទ រវាងប្រភេទ ក្នុងប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី ។

“ធនធានជីវៈចំរុះ” រួមបញ្ចូលធនធានសេនេទិច សារពាង្គកាយ ឬផ្នែកនៃសារពាង្គកាយ ចំនួនហ្វូង ឬផ្នែកមានជីវិតនៃប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី ដោយមានការប្រើប្រាស់ផ្ទាំងញា ឬជាក់ស្តែង ឬមានតំលៃសំរាប់មនុស្សលោក ។

“ជីវបច្ចេកវិទ្យា” ការអនុវត្តតិបច្ចេកវិទ្យា ដែលប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធជីវសាស្ត្រសារពាង្គកាយរស់ ឬសារពាង្គកាយដែលវិវត្តន៍លើសារពាង្គកាយរស់នោះ ដើម្បីផ្លាស់ប្តូរផលិតផល ឬដំណើរការសំរាប់ការប្រើប្រាស់ដោយឡែកៗ ។

“ប្រទេសដែលជាដើមកំណើតនៃធនធានសេនេទិច” មានន័យថាប្រទេសជាម្ចាស់លើធនធានសេនេទិចទាំងនេះ ក្នុងលក្ខខណ្ឌក្នុងតំបន់ (ក្នុងប្រទេស) ។

“ប្រទេសដែលផ្តល់ធនធានសេនេទិច” មានន័យថាប្រទេសផ្គត់ផ្គង់ធនធានសេនេទិចដែលប្រមូលបានពីប្រភពក្នុងស្រុក រួមទាំងចំនួនប្រភេទនៅក្នុងព្រៃ និងស្រុក ឬយកចេញពីប្រក្រៅស្រុកដែលអាច ឬមិនអាចមានប្រភពពីប្រទេសនោះ ។

“ប្រភេទបង្កើតថ្មី ឬធ្វើអោយក្លាយជាប្រភេទស្រុក” ជាប្រភេទដែលនៅក្នុងនោះដំណើរការវិវត្តន៍ទទួលរងឥទ្ធិពលពីមនុស្ស ដើម្បីឆ្លើយតបនឹងតំរូវការរបស់ខ្លួន ។

“ប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី” ជាសហគមន៍ប្រព័ន្ធរុក្ខជាតិ សត្វ និងមីក្រូសារពាង្គកាយ និងបរិស្ថានគ្មានជីវិតរបស់ដែលធ្វើប្រតិកម្ម ទៅវិញទៅមក និងជាផ្នែកមួយដែលមានមុខងារច្បាស់លាស់ ។

“ការអភិរក្សក្រៅតំបន់” ជាការអភិរក្សនៃសមាសភាពជីវៈចំរុះនៅក្រៅដែនជំរកធម្មជាតិ ។

“សំភារៈសេនេទិច” ជាសំភារៈ រុក្ខជាតិ សត្វ មីក្រូប ឬសារពាង្គដទៃទៀតដែលជាអង្គទទួលមរតក ។

“ធនធានសេនេទិច” ជាសំភារៈ សេនេទិចដែលមានតំលៃខ្ពស់ ឬជាក់ស្តែង ។

“ដែនជំរក” ជាកន្លែង ឬប្រភេទនៃទីកន្លែងដែលសារពាង្គកាយ ឬចំនួនហ្វូងកើតមានតាមលក្ខណៈធម្មជាតិ ។

“លក្ខខណ្ឌក្នុងតំបន់” ជាលក្ខខណ្ឌដែលធនធានសេនេទិច វត្តមាននៅក្នុងប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី និងដែនជំរកធម្មជាតិ និងក្នុងកន្លែងជុំវិញ ដែលវាបានវិវឌ្ឍលក្ខណៈប្លែកៗរបស់ពួកវា ក្នុងករណីប្រភេទដែលត្រូវប្រែក្លាយទៅជាប្រភេទក្នុងស្រុក ឬបង្កើតបណ្តុះបណ្តាលឡើង ។

“ការអភិរក្សក្នុងតំបន់” ជាការអភិរក្សនៃប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី និងដែនជំរកធម្មជាតិ ថែរក្សា និងស្តារឡើងវិញនូវចំនួនប្រភេទដែលមានជីវិតនៅក្នុងបរិស្ថានធម្មជាតិ និងក្នុងបរិដ្ឋានជុំវិញដែលប្រភេទទាំងនោះបានវិវឌ្ឍមានលក្ខណៈខុសៗគ្នាសំរាប់ប្រភេទ ដែលត្រូវប្រែក្លាយអោយទៅជាប្រភេទស្រុក ឬប្រភេទដែលត្រូវបង្កើត ឬបណ្តុះបណ្តាលឡើង ។

“តំបន់ការពារធម្មជាតិ” ជាតំបន់ត្រូវកំណត់ឡើងតាមលក្ខណៈភូមិសាស្ត្រដែលបានបង្កើតនិង គ្រប់គ្រងដើម្បីសំរេចនូវគោលបំណងអភិរក្សដោយឡែកៗ ។

“អង្គការសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ចតំបន់” ជាអង្គការបង្កើតដោយបណ្តារដ្ឋអធិបតេយ្យនៅក្នុងតំបន់ដែលនៅក្នុងនោះរដ្ឋជាសមាជិក បានផ្ទេរសមត្ថភាពលើបញ្ហាពាក់ព័ន្ធគ្រប់គ្រងដោយអនុសញ្ញានេះ និងត្រូវបានផ្តល់ដែនសមត្ថកិច្ចដើម្បីចុះហត្ថលេខា តាមរយៈការផ្តល់សច្ចាប័ន ព្រមព្រៀងទទួលយក យល់ព្រមឬ ផ្តល់សិទ្ធិចូលទៅក្នុងអនុសញ្ញាដោយមានការឯកភាពជាមួយបែបបទផ្ទៃក្នុង ។

“ការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាព” ជាការប្រើប្រាស់សមាសភាពនៃជីវៈចំរុះក្នុងផ្លូវ និងនៅអត្រាមួយដែលមិននាំទៅរកការខ្វះខាត យូរអង្វែងនៃជីវៈចំរុះ ដោយបានថែរក្សាសក្តានុពលរបស់វា ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងតំរូវការ និងក្តីប្រាថ្នាដ៏ច្រើននៃជំនាន់បច្ចុប្បន្ន និងអនាគត ។

“បច្ចេកវិទ្យា” រួមបញ្ចូលផងដែរនូវជីវបច្ចេកវិទ្យា ។

មាត្រា ៣
គោលការណ៍

ដោយស្របគ្នាជាមួយនឹងធម្មនុញ្ញនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ និងគោលការណ៍នៃច្បាប់អន្តរជាតិ រដ្ឋមានសិទ្ធិអធិបតេយ្យ ដើម្បីធ្វើអាជីវកម្មនៃធនធានរបស់គេស្របគ្នាទៅនឹងគោលនយោបាយបរិស្ថានរបស់រដ្ឋនោះ និងភាពទទួលខុសត្រូវដើម្បីធានាថាសកម្មភាពដែលស្ថិតនៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌដែនសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន ឬការត្រួតពិនិត្យពុំបណ្តាលអោយខូចខាតដល់បរិស្ថានរបស់រដ្ឋនៅក្រៅព្រំប្រទល់នៃដែនសមត្ថកិច្ចជាតិ ។

មាត្រា ៤
វិសាលភាពនៃដែនសមត្ថកិច្ច

ប្រធានបទទាក់ទងទៅនឹងសិទ្ធិរបស់រដ្ឋដទៃ និងលើកលែងតែបានបញ្ជាក់នៅក្នុងអនុសញ្ញានេះចំទាក់ទងទៅនឹងភាគីចុះកិច្ចសន្យានីមួយៗ អនុសញ្ញានេះអនុវត្តទៅលើ:

(ក) ក្នុងករណីសមាសភាពនៃជីវៈចំរុះក្នុងតំបន់នៅក្នុងព្រំប្រទល់នៃដែនសមត្ថកិច្ចជាតិ ។

(ខ) ក្នុងករណីនៃដំណើរការ និងសកម្មភាពនានាដោយមិនគិតពីកន្លែងដែលផលប៉ះពាល់កើតមានឡើងត្រូវអនុវត្តនៅក្រោម ដែនសមត្ថកិច្ច ឬការត្រួតពិនិត្យ នៅក្នុងតំបន់នៃដែនសមត្ថកិច្ចជាតិ ឬនៅក្រៅព្រំប្រទល់នៃដែនសមត្ថកិច្ចជាតិ ។

មាត្រា ៥
សហប្រតិបត្តិការ

ដរាបណាធ្វើទៅបាន និងសមហេតុផលភាគីចុះកិច្ចសន្យានីមួយៗ ត្រូវសហប្រតិបត្តិការជាមួយភាគីចុះកិច្ចសន្យាដទៃ ដោយផ្តល់នូវកន្លែងសមស្របតាមរយៈអង្គការអន្តរជាតិមានសមត្ថភាពទាក់ទងទៅនឹងតំបន់នៅក្រៅដែនសមត្ថកិច្ច និងលើបញ្ហាដទៃទៀតនៃផលប្រយោជន៍រួមសំរាប់ការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាព និងអភិរក្សនៃជីវៈចំរុះ ។

មាត្រា ៦
វិធានការទូទៅសំរាប់អភិរក្ស និងការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាព

ដោយស្របនឹងលក្ខខណ្ឌពិសេសៗ និងសមត្ថភាព ភាគីចុះកិច្ចសន្យានីមួយៗត្រូវ :

(ក) បង្កើតកម្មវិធីផែនការ ឬយុទ្ធសាស្ត្រជាតិសំរាប់ការអភិរក្ស និងប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាពនៃជីវៈចំរុះ ឬសំរបទៅតាមគោលដៅនេះ កម្មវិធី ផែនការ ឬយុទ្ធសាស្ត្រនានា ត្រូវឆ្លុះបញ្ចាំងពីវិធានការដែលកំនត់នៅក្នុងអនុសញ្ញានេះពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការធានារបស់ភាគីចុះកិច្ចសន្យា ។

(ខ) ដរាបណាធ្វើទៅបាននិងសមស្រប ធ្វើសមាហរណកម្មការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាព និងការអភិរក្សជីវៈចំរុះនៅក្នុងគោលនយោបាយកម្មវិធី និងផែនការតាមផ្នែកពាក់ព័ន្ធ ។

មាត្រាទី ៧

អត្តសញ្ញាណ និងការតាមឃ្លាំមើល

ដរាបណាការអាចធ្វើទៅបាន និងត្រឹមត្រូវជាពិសេសសំរាប់គោលបំណងនៃមាត្រាទី៨ ដល់ទី១០ ភាគីចុះកិច្ចសន្យានីមួយៗត្រូវ :

(ក) ធ្វើអត្តសញ្ញាណកម្ម សមាសភាពនៃជីវៈចំរុះដែលមានសារៈសំខាន់សំរាប់ការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាព និងអភិរក្សដែលពាក់ចងទៅនឹងបញ្ជីសន្ទស្សន៍របស់លំដាប់ថ្នាក់បានកំណត់ក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ១ ។

(ខ) តាមឃ្លាំមើល តាមរយៈការយកវត្ថុភាគ ឬបច្ចេកទេសដទៃទៀតចូលសមាសភាពនៃជីវៈចំរុះដែលបានកំណត់រួច អនុលោមទៅតាមអនុកថាខ័ណ្ឌ (ក)ខាងលើ ធ្វើការប្រុងប្រយ័ត្នលើវិធានការអភិរក្សបន្ទាន់ដែលផ្តល់នូវសក្តានុពលខ្លាំងក្លាសំរាប់ការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាព។

(គ) ធ្វើអត្តសញ្ញាណដំណើរការ និងលំដាប់ថ្នាក់នៃសកម្មភាពដែលទំនងជាមានផលប៉ះពាល់អាក្រក់ដល់ការអភិរក្ស និងការប្រើប្រាស់ជីវៈចំរុះដោយនិរន្តរភាព និងតាមឃ្លាំមើលផលប៉ះពាល់នោះតាមរយៈយកវត្ថុភាគ និងបច្ចេកទេសដទៃទៀត ។

(ឃ) ថែរក្សា និងរៀបចំជាទិន្នន័យយន្តការដែលទទួលបានពីសកម្មភាពតាមឃ្លាំមើល និងអត្តសញ្ញាណកម្ម ដោយផ្អែកលើអនុកថាខ័ណ្ឌ (ក),(ខ) និង(គ)ខាងលើ ។

មាត្រាទី ៨

ការអភិរក្សក្នុងតំបន់

ដរាបណាការអាចធ្វើទៅបាន និងត្រឹមត្រូវ ភាគីចុះកិច្ចសន្យាត្រូវ :

(ក) បង្កើតប្រព័ន្ធតំបន់ការពារធម្មជាតិ ឬតំបន់ណាដែលចាំបាច់ត្រូវមានវិធានការពិសេសដើម្បីអភិរក្ស ជីវៈចំរុះ ។

(ខ) នៅកន្លែងដែលចាំបាច់ បង្កើតគោលការណ៍ណែនាំសំរាប់ជ្រើសរើស បង្កើត និងរៀបចំគ្រប់គ្រងតំបន់ការពារធម្មជាតិ ឬតំបន់នានា ដែលតំរូវអោយមានវិធានការពិសេសដើម្បីអភិរក្សជីវៈចំរុះ ។

(គ) រៀបចំគ្រប់គ្រងធនធានជីវៈចំរុះដែលមានសារៈសំខាន់សំរាប់អភិរក្សជីវៈចំរុះ ទោះបីនៅក្នុង ឬក្រៅតំបន់ការពារធម្មជាតិ ដោយមានទស្សនៈច្បាស់លាស់ដើម្បីធានាបាននូវការអភិរក្ស និងប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាព ។

(ឃ) លើកកំពស់កិច្ចការពារនៃប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី ដែនជំរកធម្មជាតិ និងថែរក្សានូវចំនួនប្រភេទដែលមានសារៈសំខាន់នៅក្នុងមជ្ឈដ្ឋានធម្មជាតិជុំវិញ ។

(ង) លើកស្ទួយការអភិវឌ្ឍន៍ដោយចីរភាព និងមានលក្ខណៈបរិស្ថាននៅក្នុងតំបន់ជាប់នឹងតំបន់ការពារធម្មជាតិដោយមានទស្សនៈផ្តល់កិច្ចការពារបន្ថែមដល់តំបន់ទាំងនេះ ។

(ច) ស្តារឡើងវិញនូវប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីដែលខូចខាត និងលើកស្ទួយការស្តារឡើងវិញនៃប្រភេទត្រូវទទួលរងការគំរាមកំហែង តាមរយៈការអភិវឌ្ឍន៍ និងអនុវត្តផែនការ ឬយុទ្ធសាស្ត្រគ្រប់គ្រងដទៃទៀត ។

(ឆ) បង្កើតឬ បន្តថែរក្សាមធ្យោបាយដើម្បីរៀបចំគ្រប់គ្រងឬ កាត់បន្ថយគ្រោះថ្នាក់ដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រើប្រាស់ និងការបញ្ចេញនូវសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ (LMO) បណ្តាលមកពីជីវបច្ចេកវិទ្យាដែលទំនងជាមានផលប៉ះពាល់អាក្រក់ដល់បរិស្ថាន និងអាចប៉ះពាល់ដល់ការអភិរក្ស និងការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាពនៃជីវៈចំរុះ ដោយរាប់បញ្ចូលផងដែរនូវគ្រោះថ្នាក់ដល់សុខភាពមនុស្ស ។

(ជ) ការរាំងការនាំចូល ត្រួតពិនិត្យឬ លុបបំបាត់ប្រភេទមកពីក្រៅដែលគំរាមកំហែងដល់ប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីដែនជំរក ឬប្រភេទ ។

(ឈ) ព្យាយាមបង្កើនសមត្ថភាព ដើម្បីផ្តល់លក្ខខណ្ឌត្រូវការសម្រាប់ភាពស៊ីសង្វាក់គ្នារវាងការប្រើប្រាស់បច្ចុប្បន្ន និងការអភិរក្សជីវៈចម្រុះ និងការប្រើប្រាស់ផ្នែកនៃជីវៈចម្រុះ ។

(ញ) ការអភិរក្សក្នុងតំបន់មិនមែនជាប្រធានបទសម្រាប់ដោយមិនខ្វះភាពច្បាប់ជាតិ គោរពថែរក្សា និងធានាបាននូវចំណេះដឹងការច្នៃប្រឌិត និងការអនុវត្តន៍របស់សហគមន៍មូលដ្ឋាន និងជនជាតិដើមទាំងរបៀបរស់នៅតាមប្រពៃណីសម្រាប់ការអភិរក្ស និងការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាពនៃជីវៈចម្រុះ និងលើកស្ទួយការអនុវត្តន៍ទាំងឡាយតាមទូលំទូលាយ ដោយមានការយល់ព្រមនិង ពាក់ព័ន្ធនៃអ្នកមានចំណេះដឹង ការច្នៃប្រឌិត និងការអនុវត្តន៍បែបនោះ និងលើកទឹកចិត្តការបែងចែកផលប្រយោជន៍ស្មើគ្នាចេញពីការប្រើប្រាស់នៃការអនុវត្តន៍ច្នៃប្រឌិត និងចំណេះដឹងទាំងនោះ ។

(ដ) បង្កើត ឬធានាថែរក្សាច្បាប់ចាំបាច់ និងច្បាប់បរិស្ថានដទៃទៀតសម្រាប់កិច្ចការពារនៃចំនួនពូជ និងប្រភេទដែលទទួលរងការគំរាមកំហែង ។

(ឋ) នៅពេលមានផលប៉ះពាល់អាក្រក់មកលើជីវៈចម្រុះ ត្រូវបានកំណត់យកមកប្រើមាត្រា៧ រៀបចំគ្រប់គ្រងដំណើរការពាក់ព័ន្ធ និងសកម្មភាពនៃលំដាប់ថ្នាក់ ។

(ឌ) ធ្វើសហប្រតិបត្តិការក្នុងការផ្តល់ហិរញ្ញវត្ថុ និងផ្តល់ការផ្គត់ផ្គង់ដទៃទៀតសម្រាប់ការអភិរក្សក្នុងតំបន់ដែលបញ្ជាក់នៅក្នុងអនុកថាខណ្ឌ (ក) ដល់ (ឋ) ខាងលើជាពិសេសចំពោះប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ។

មាត្រាទី ៩
ការអភិរក្សក្រៅតំបន់

ដរាបណាការណ៍ធ្វើទៅបាន និងត្រឹមត្រូវ ជាពិសេសសម្រាប់គោលបំណងបំពេញបន្ថែមវិធានការអភិរក្សក្នុងតំបន់ ភាគីចុះកិច្ចសន្យានីមួយៗត្រូវ :

(ក) អនុម័តវិធានការសម្រាប់ការអភិរក្សក្រៅតំបន់នៃសមាសភាពរបស់ជីវៈចម្រុះ ជាពិសេសនៅក្នុងប្រភេទដែលជាដើមកំណើតនៃសមាសភាពទាំងនោះ ។

(ខ) បង្កើត និងធានាថែរក្សាសម្ភារៈសម្រាប់ការអភិរក្សក្រៅតំបន់ និងការស្រាវជ្រាវលើរុក្ខជាតិ សត្វនិង អតិសុខុមប្រាណ ជាពិសេសនៅក្នុងប្រទេសដែលជាដើមកំណើតនៃធនធានសេនេទិច ។

(គ) អនុម័តយកវិធានការសម្រាប់ស្តារឡើងវិញនៃប្រភេទទទួលរងការគំរាមកំហែង និងសម្រាប់កម្មវិធីនាំចូលប្រភេទទាំងនោះ ទៅក្នុងដែនជម្រកធម្មជាតិរបស់វានៅក្រោមលក្ខខណ្ឌសមស្រប ។

(ឃ) រៀបចំគ្រប់គ្រងប្រមូលធនធានជីវៈចម្រុះ ពីដែនជម្រកធម្មជាតិសម្រាប់គោលបំណងអភិរក្ស ក្រៅតំបន់ដើម្បីកុំអោយមានការគំរាមកំហែងដល់ប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី និងប្រភេទក្នុងតំបន់លើកលែងតែកន្លែងណាមានវិធានការអភិរក្សក្រៅតំបន់បណ្តោះអាសន្នដែលបានចែងនៅក្នុងអនុកថាខណ្ឌ (គ) ខាងលើ ។

(ង) ធ្វើសហប្រតិបត្តិការក្នុងការផ្តល់ហិរញ្ញវត្ថុ និងផ្តល់ការផ្គត់ផ្គង់ដទៃទៀតសម្រាប់ការអភិរក្សក្រៅតំបន់ដែលបញ្ជាក់ នៅក្នុងអនុកថាខណ្ឌ (ក) ដល់ (ឃ) ខាងលើ និងក្នុងការបង្កើត និងថែរក្សានៃសម្ភារៈអភិរក្សក្រៅតំបន់ក្នុងបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ។

មាត្រា ១០

ការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាពនៃសមាសភាពរបស់ជីវៈចំរុះ

ដរាបណាអាចធ្វើទៅបាន និងត្រឹមត្រូវ ភាគីចុះកិច្ចសន្យានីមួយៗត្រូវ :

(ក) ធ្វើសមាហរណកម្មការពិចារណានៃការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាព និងការអភិរក្សធនធានជីវសាស្ត្រទៅក្នុងការធ្វើសេចក្តីសំរេចថ្នាក់ជាតិ ។

(ខ) អនុម័តវិធានការពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការប្រើប្រាស់ធនធានជីវសាស្ត្រដើម្បីជៀសវាង ឬកាត់បន្ថយជាអប្បបរមានូវផលប៉ះពាល់អាក្រក់មកលើជីវៈចំរុះ ។

(គ) ការពារ និងលើកទឹកចិត្តការប្រើប្រាស់ជាលក្ខណៈទំនៀមទំលាប់នៃធនធានជីវសាស្ត្រស្របជាមួយការអនុវត្តន៍វប្បធម៌ប្រពៃណីដែលស៊ីសង្វាក់នឹងការអភិរក្ស ឬតំរូវការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាព ។

(ឃ) ផ្គត់ផ្គង់សហគមន៍មូលដ្ឋានដើម្បីបង្កើត និងអនុវត្តសកម្មភាពស្តារឡើងនៅក្នុងតំបន់ទទួលរងខូចខាតលើជីវៈចំរុះ ។

(ង) លើកទឹកចិត្តសហប្រតិបត្តិការរវាងអាជ្ញាធររដ្ឋាភិបាល និងផ្នែកឯកជនក្នុងការរៀបចំបង្កើតវិធីសាស្ត្រ សំរាប់ការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាពនៃធនធានជីវសាស្ត្រ ។

មាត្រា ១១

វិធានការលើកទឹកចិត្ត

ដរាបណាអាចធ្វើទៅបាន និងត្រឹមត្រូវ ភាគីចុះកិច្ចសន្យានីមួយៗត្រូវអនុម័តវិធានការមានលក្ខណៈសង្គម និងបរិស្ថានដែលជាគ្រឿងលើកទឹកចិត្តសំរាប់ការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាព និងការអភិរក្សនៃសមាសភាពរបស់ជីវៈចំរុះ ។

មាត្រា ១២

ការស្រាវជ្រាវ និងការបណ្តុះបណ្តាល

ដោយគិតទាំងតំរូវការពិសេសៗរបស់ប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ភាគីចុះកិច្ចសន្យាត្រូវ :

(ក) បង្កើត និងថែរក្សាកម្មវិធីសំរាប់ការបណ្តុះបណ្តាលការអប់រំបច្ចេកទេស និងវិទ្យាសាស្ត្រក្នុងវិធានការសំរាប់ធ្វើអត្តសញ្ញាណ ការអភិរក្ស និងការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាពនៃជីវៈចំរុះ និងសមាសភាពរបស់វាហើយផ្តល់ការគាំទ្រសំរាប់ការបណ្តុះបណ្តាល និងការអប់រំបែបនោះសំរាប់តំរូវការពិសេសរបស់ប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ។

(ខ) លើកស្ទួយ និងលើកទឹកចិត្តស្រាវជ្រាវដែលផ្តល់វិភាគទានដល់ការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាព និងការអភិរក្សនៃជីវៈចំរុះជាពិសេសក្នុងប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ដោយអនុលោមទៅតាមសេចក្តីសំរេចរបស់សន្និសីទនៃភាគីចុះកិច្ចសន្យាដែលទទួលបានពីផលនៃអនុសាសន៍របស់ក្រុមជំនួយការលើការផ្តល់យោបល់ខាងបច្ចេកវិទ្យាបច្ចេកទេស និងវិទ្យាសាស្ត្រ ។

(គ) ដោយប្រកាន់ខ្ជាប់ទៅនឹង "ខ" នៃមាត្រា ១៦, ១៨ និង២០ លើកកំពស់ និងធ្វើសហប្រតិបត្តិការក្នុងការប្រើប្រាស់នៃការឈានមុខវិទ្យាសាស្ត្រខាងការស្រាវជ្រាវជីវៈចំរុះ ក្នុងវិធីសាស្ត្រកំពុងអភិវឌ្ឍន៍សំរាប់ការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាព និងការអភិរក្សនៃធនធានជីវសាស្ត្រ ។

មាត្រាទី ១៣
ការយល់ដឹង និងការអប់រំសាធារណៈ

ភាគីចុះកិច្ចសន្យាត្រូវ :

(ក) លើកស្ទួយ និងជំរុញអោយមានការយល់ដឹងពីសារៈសំខាន់ និងតំរូវការវិធានការសំរាប់ការអភិរក្សនៃជីវៈចំរុះព្រមទាំងធ្វើការផ្សព្វផ្សាយតាមបណ្តាញឃោសនា និងបញ្ចូលប្រធានបទទាំងនោះទៅក្នុងកម្មវិធីអប់រំ ។

(ខ) ធ្វើសហប្រតិបត្តិការអោយបានត្រឹមត្រូវជាមួយរដ្ឋដទៃទៀត និងអង្គការអន្តរជាតិក្នុងការបង្កើតកម្មវិធីអប់រំនិងការយល់ដឹងសាធារណៈ និងអប់រំដោយផ្តោតទៅលើការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាព និងការអភិរក្សនៃជីវៈចំរុះ ។

មាត្រាទី ១៤
ការវាយតំលៃផលប៉ះពាល់ និងការកាត់បន្ថយអប្បបរមានូវផលប៉ះពាល់អាក្រក់

១. ដរាបណាអាចធ្វើទៅបាន និងត្រឹមត្រូវភាគីចុះកិច្ចសន្យានីមួយៗត្រូវ :

(ក) បង្ហាញពីបែបបទត្រឹមត្រូវ តំរូវអោយមានការវាយតំលៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាននៃគំរោងស្នើដែលទំនងជាមានផលប៉ះពាល់អាក្រក់ធ្ងន់ធ្ងរមកលើជីវៈចំរុះដើម្បីជៀសវាង ឬកាត់បន្ថយអប្បបរមានូវផលប៉ះពាល់នោះ ហើយនៅកន្លែងណាសមស្របអនុញ្ញាតិអោយមានការចូលរួមពីសាធារណៈក្នុងបែបបទនោះ ។

(ខ) បង្ហាញពីការរៀបចំចាត់ចែងត្រឹមត្រូវ ដើម្បីធ្វើអោយប្រាកដដល់ការទទួលខុសត្រូវលើវិធានបរិស្ថាននៃកម្មវិធី និងគោលនយោបាយនោះដែលទំនងជាមានផលប៉ះពាល់អាក្រក់លើជីវៈចំរុះ ។

(គ) ដោយឈរលើមូលដ្ឋានជួយគ្នាទៅវិញទៅមក លើកកំពស់ការជូនដំណឹង ផ្លាស់ប្តូរព័ត៌មាន និងពិគ្រោះយោបល់លើសកម្មភាពនានាស្ថិតនៅក្រោមដែនសមត្ថកិច្ច ឬការត្រួតពិនិត្យដែលទំនងជាមានផលប៉ះពាល់អាក្រក់មកលើជីវៈចំរុះនៃបណ្តារដ្ឋដទៃទៀត ឬតំបន់ដែលស្ថិតនៅខាងក្រៅព្រំប្រទល់នៃដែនសមត្ថកិច្ចជាតិ ដោយជំរុញអោយមានការបញ្ចប់នៃកិច្ចព្រមព្រៀងពហុភាគីតំបន់ ឬទ្វេភាគីបានត្រឹមត្រូវ ។

(ឃ) ក្នុងករណីគ្រោះថ្នាក់ ឬការខូចខាតជិតកើតមានឡើងនៅក្រោមដែនសមត្ថកិច្ច និងការត្រួតពិនិត្យជីវៈចំរុះ នៅក្នុងតំបន់ក្រោមដែនសមត្ថកិច្ចរបស់រដ្ឋដទៃទៀត ឬនៅក្នុងតំបន់ក្រៅព្រំប្រទល់នៃដែនសមត្ថកិច្ចជាតិ ធ្វើការជូនដំណឹងជាបន្ទាន់ដល់រដ្ឋដែលទទួលរងការខូចខាត ឬគ្រោះថ្នាក់ខ្លាំងក្លាព្រមទាំងផ្តួចផ្តើមសកម្មភាពដើម្បីការពារ ឬកាត់បន្ថយអប្បបរមានូវគ្រោះថ្នាក់ ឬការខូចខាតនោះ ។

(ង) លើកកំពស់ការរៀបចំចាត់ចែងថ្នាក់ជាតិសំរាប់ការឆ្លើយតបបន្ទាន់ទៅនឹងសកម្មភាព ឬព្រឹត្តិការណ៍ទោះបីកើតមានពីធម្មជាតិ ឬបណ្តាលពីសកម្មភាពដទៃទៀត ដែលបង្ហាញពីគ្រោះថ្នាក់ភ្លាមៗដល់ជីវៈចំរុះ និងជំរុញអោយមានកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិដើម្បីបន្ថែមលើកិច្ចខិតខំរបស់ជាតិក្នុងការបង្កើតផែនការសង្គ្រោះបន្ទាន់រួមមួយ ដោយមានការឯកភាពពីបណ្តារដ្ឋ ឬអង្គការសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ចតំបន់ ។

(២). ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃការសិក្សាដែលនឹងត្រូវធ្វើឡើង សន្និសីទនៃភាគីចុះកិច្ចសន្យាត្រូវត្រួតពិនិត្យ បញ្ហាការទទួលខុសត្រូវខាងផ្លូវច្បាប់ និងការកែតំរូវរួមទាំងការស្តារឡើងវិញ និងការសងសំរាប់ការខូចខាតដល់ជីវៈចំរុះ លើកលែងតែការទទួលខុសត្រូវខាងផ្លូវច្បាប់ជាបញ្ហាផ្ទៃក្នុង ។

មាត្រាទី ១៥
សិទ្ធិប្រើប្រាស់ធនធានសេនេទិច

១. ដោយទទួលស្គាល់សិទ្ធិអធិបតេយ្យរបស់រដ្ឋលើធនធានធម្មជាតិ អាជ្ញាធរមានកំណត់សិទ្ធិប្រើប្រាស់ធនធានសេនេទិចរបស់រដ្ឋាភិបាលជាតិនិងត្រូវតាក់ព័ន្ធនឹងច្បាប់ជាតិ ។

២. ភាគីចុះកិច្ចសន្យានីមួយៗ ត្រូវព្យាយាមអោយអស់ពីសមត្ថភាពដើម្បីបង្កលក្ខខណ្ឌជួយសំរួលដល់សិទ្ធិប្រើប្រាស់ធនធានសេនេទិច ដែលមានលក្ខណៈបរិស្ថានដោយភាគីចុះកិច្ចសន្យាដទៃទៀត និងមិនត្រូវដាក់កំហិតដើម្បីអោយឆ្លើយតបទៅនឹងអនុសញ្ញានេះឡើយ ។

៣. សំរាប់គោលបំណងនៃអនុសញ្ញានេះ យោងទៅនឹងមាត្រានេះ មាត្រា១៦ និង១៩ ធនធានសេនេទិច ដែលផ្តល់ដោយភាគីចុះកិច្ចសន្យា ជាធនធានមានប្រភពពីប្រទេសដែលជាដើមកំណើតរបស់ធនធាននោះ ឬពីប្រទេសដែលទទួលយកធនធានសេនេទិច ដោយអនុលោមតាមអនុសញ្ញានេះ ។

៤. នៅទីកន្លែងណាដែលបានទទួល សិទ្ធិប្រើប្រាស់ត្រូវ តែឯកភាពជាលាយល័ក្ខអក្សរ និងយោងតាម "៥" នៃមាត្រានេះ ។

៥. សិទ្ធិប្រើប្រាស់ធនធានសេនេទិច ត្រូវតែឯកភាពមុនការព្រមព្រៀងដោយមានការជូនដំណឹងដល់ភាគីចុះកិច្ចសន្យាដែលផ្តល់ធនធាននោះ ប្រសិនបើមិនត្រូវបានកំណត់ដោយភាគីនោះទេ ។

៦. ភាគីចុះកិច្ចសន្យានីមួយៗ ត្រូវព្យាយាមអោយអស់ពីសមត្ថភាពដើម្បីរៀបចំបង្កើត និងអនុវត្តការស្រាវជ្រាវវិទ្យាសាស្ត្រផ្អែកលើធនធានសេនេទិចដែលផ្តល់ដោយភាគីចុះកិច្ចសន្យាដទៃទៀត ដោយមានការចូលរួមពេញលេញរបស់ភាគីចុះកិច្ចសន្យានោះ នៅទីកន្លែងណាដែលអាចធ្វើទៅបាន ។

៧. ភាគីចុះកិច្ចសន្យានីមួយៗ ត្រូវចាត់វិធានការច្បាប់ រដ្ឋបាល ឬនយោបាយអោយបានត្រឹមត្រូវ និងសមស្របនឹងមាត្រា១៦ និង១៩ តាមរយៈយន្តការហិរញ្ញវត្ថុបានបង្កើតដោយមាត្រា២០ និង២១ ដែលមានគោលដៅចែករំលែកលទ្ធផលនៃការស្រាវជ្រាវ និងការអភិវឌ្ឍន៍អោយបានសមធម៌ យុត្តិធម៌ និងចែករំលែកផលប្រយោជន៍បានមកពីពាណិជ្ជកម្ម និងការប្រើប្រាស់នៃធនធានសេនេទិចជាមួយភាគីចុះកិច្ចសន្យាដែលផ្តល់ធនធាននោះ ។ ការចែករំលែកនោះត្រូវមានការឯកភាពគ្នាទៅវិញទៅមកជាលាយល័ក្ខអក្សរ ។

មាត្រាទី ១៦
សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និងផ្ទេរបច្ចេកវិទ្យា

១. ដោយទទួលស្គាល់ថា បច្ចេកវិទ្យារួមទាំងជីវបច្ចេកវិទ្យាសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និងផ្ទេរបច្ចេកវិទ្យាទាំងពីរក្នុងចំណោមភាគីចុះកិច្ចសន្យា គឺជាឧបករណ៍ចាំបាច់សំរាប់សំរេចបាននូវគោលបំណងនៃអនុសញ្ញានេះ ភាគីចុះកិច្ចសន្យានីមួយៗត្រូវឯកភាពទៅនឹង "៥" នៃមាត្រានេះ ដើម្បីនឹងជួយសំរួលសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និងផ្ទេរបច្ចេកវិទ្យាដល់ភាគីចុះកិច្ចសន្យាដទៃទៀតដែលទាក់ទងនឹងការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាព និងការអភិរក្សនៃជីវៈចំរុះ ឬការទាញយកផលប្រយោជន៍នៃធនធានសេនេទិច ហើយមិនបណ្តាលអោយមានការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរដល់បរិស្ថាន ។

២. សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និងផ្ទេរបច្ចេកវិទ្យាដោយយោងទៅនឹងកថាខ័ណ្ឌ ១ខាងលើ ត្រូវផ្តល់ ឬជួយសំរួលដល់ប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍នៅ ក្រោមលក្ខខណ្ឌយោគយល់បំផុត និងយុត្តិធម៌រួមទាំងការធ្វើសម្បទានដោយមានឯកភាពទាំងសងខាង និងចាំបាច់អោយស្របគ្នានឹងយន្តការហិរញ្ញវត្ថុដែលបង្កើតដោយមាត្រា២០ និង២១ ។ ក្នុងករណីបច្ចេកវិទ្យាត្រូវអោយមានបង់ប៉ាតង់ និងទ្រព្យកម្មសិទ្ធិមានតំលៃខ្ពស់

ការផ្ទេរ និងសិទ្ធិប្រើប្រាស់នោះ ត្រូវផ្តល់អោយក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលទទួលស្គាល់ និងស្របគ្នាជាមួយកិច្ចការពារមានប្រសិទ្ធភាព និងគ្រប់គ្រាន់របស់ទ្រព្យ កម្មសិទ្ធិមានតំលៃខ្ពស់ការអនុវត្តន៍កថាខ័ណ្ឌនេះ ត្រូវឯកភាពគ្នានឹងកថាខ័ណ្ឌ ៣.៤ និង៥ខាងក្រោម ។

៣. ភាគីចុះកិច្ចសន្យានីមួយៗ ត្រូវចាត់វិធានការ ច្បាប់រដ្ឋបាល ឬនយោបាយអោយបានសមស្របដោយមានគោលដៅផ្តល់សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និងផ្ទេរបច្ចេកវិទ្យាប្រើប្រាស់ធនធានទាំងនោះដល់ភាគីចុះកិច្ចសន្យា ជាពិសេសប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ដែលផ្តល់ធនធានសេនេទិច រួមទាំងបច្ចេកវិទ្យាដែលត្រូវការពារដោយប៉ាតង់ និងទ្រព្យកម្មសិទ្ធិមានតំលៃខ្ពស់ដទៃទៀត នៅពីកន្លែងណាចាំបាច់តាមរយៈ "ខ" នៃមាត្រា ២០. ២១ និងអនុលោមទៅតាមច្បាប់អន្តរជាតិ ហើយស្របនឹងកថាខ័ណ្ឌ ៤ និង៥ខាងក្រោម ។

៤. ភាគីចុះកិច្ចសន្យានីមួយៗ ត្រូវចាត់វិធានការច្បាប់រដ្ឋបាល និងនយោបាយអោយបានសមស្របដោយមានគោលដៅថាផ្នែកឯកជន ជួយសំរួលសិទ្ធិប្រើប្រាស់ការអភិវឌ្ឍរួម និងការផ្ទេរបច្ចេកវិទ្យាដែលបានយោងទៅនឹងកថាខ័ណ្ឌ ១ខាងលើសំរាប់ផលប្រយោជន៍នៃស្ថាប័នរដ្ឋាភិបាល និងផ្នែកឯកជននៃប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ហើយនៅក្នុងអត្ថន័យនេះត្រូវគោរពកាតព្វកិច្ចនៅក្នុងកថាខ័ណ្ឌ ១. ២ និង៣ ខាងលើ ។

៥. ដោយទទួលស្គាល់ថា ប៉ាតង់និង ទ្រព្យកម្មសិទ្ធិមានតំលៃខ្ពស់ដទៃទៀតអាចមានឥទ្ធិពលមក លើការអនុវត្តន៍នៃអនុសញ្ញានេះ ភាគីចុះកិច្ចសន្យាត្រូវធ្វើសហប្រតិបត្តិការក្នុងអត្ថន័យនេះ អោយបានសមស្របតាមច្បាប់អន្តរជាតិ និងច្បាប់ជាតិដើម្បីធ្វើអោយប្រាកដថាសិទ្ធិនោះ មានការគាំទ្រ និងមិនប្រឆាំងនឹងគោលបំណងរបស់វា ។

មាត្រាទី ១៧
ការដោះដូរនៃពត៌មាន

១. ភាគីចុះកិច្ចសន្យា ត្រូវជួយសំរួលការដោះដូរនៃពត៌មានពីគ្រប់ប្រភពដែលអាចទទួលបាន ទាក់ទងទៅនឹងការអភិរក្ស និងការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាពនៃជីវៈចំរុះដោយគិតទាំងតំរូវការពិសេសរបស់ប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ។

២. យោងទៅនឹងមាត្រា១៦កថាខ័ណ្ឌ១ ការដោះដូរនៃពត៌មាននោះត្រូវរួមបញ្ចូល ការដោះដូរលទ្ធផលនៃការស្រាវជ្រាវសេដ្ឋកិច្ច-សង្គម វិទ្យាសាស្ត្រនិង បច្ចេកទេសព្រមទាំងពត៌មានអំពីកម្មវិធីចុះអប្បការ និងបណ្តុះបណ្តាលខាងចំណេះដឹងឯកទេស ចំណេះដឹងប្រពៃណីមូលដ្ឋាន និងរួមបញ្ចូលជាមួយបច្ចេកវិទ្យានានា ។ ការដោះដូរពត៌មាន ត្រូវបញ្ចូលការបញ្ជូនពត៌មានទៅវិញទៅមកផងដែរ តាមដែលអាចធ្វើទៅបាន ។

មាត្រាទី ១៨
កិច្ចសហប្រតិបត្តិការវិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកទេស

១. ភាគីចុះកិច្ចសន្យា ត្រូវលើកស្ទួយសហប្រតិបត្តិការវិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកវិទ្យាអន្តរជាតិក្នុងផ្នែកអភិរក្ស និងការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាពនៃជីវៈចំរុះតាមរយៈវិទ្យាស្ថានជាតិ និងអន្តរជាតិសមរម្យ ។

២. ភាគីចុះកិច្ចសន្យានីមួយៗ ត្រូវលើកស្ទួយសហប្រតិបត្តិការវិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកទេសជាមួយភាគីចុះកិច្ចសន្យាដទៃទៀត ជាពិសេសប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ក្នុងការអនុវត្តន៍អនុសញ្ញានេះ តាមរយៈការអនុវត្តន៍ និងអភិវឌ្ឍន៍នៃគោលនយោបាយជាតិ ។ ក្នុងការលើក ស្ទួយសហប្រតិបត្តិការបែបនោះគួរផ្តល់ការយកចិត្តទុកដាក់លើការអភិវឌ្ឍន៍ និងពង្រឹងសមត្ថភាពជាតិតាមមធ្យោបាយការអភិរក្សធនធានមនុស្ស និងការកសាងស្ថាប័ន ។

៣. ក្នុងកិច្ចប្រជុំដំបូង ភាគីចុះកិច្ចសន្យាត្រូវកំណត់វិធីបង្កើតយន្តការផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មាន (CHM) ដើម្បីលើកស្ទួយ និងជួយសំរួលសហប្រតិបត្តិការវិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកទេស ។

៤. ដោយគោរពទៅតាមនយោបាយ ច្បាប់ជាតិ ភាគីចុះកិច្ចសន្យាត្រូវជំរុញ និងបង្កើតវិធីសាស្ត្រសហប្រតិបត្តិការ សំរាប់ការអភិវឌ្ឍន៍ និងការប្រើប្រាស់នៃបច្ចេកវិទ្យា រួមទាំងបច្ចេកវិទ្យាមានលក្ខណៈប្រពៃណី មូលដ្ឋានក្នុងការអនុវត្តន៍គោលបំណងនៃអនុសញ្ញានេះ ។ ក្នុងគោលដៅនេះ ភាគីចុះកិច្ចសន្យាត្រូវលើកតំកើងសហប្រតិបត្តិការខាងបណ្តុះបណ្តាលបុគ្គលិក និងការដោះដូរនៃអ្នកជំនាញការ ។

៥. ដោយមានការព្រមព្រៀងគ្នាភាគីចុះកិច្ចសន្យា ត្រូវលើកតំកើងការបង្កើតនៃកម្មវិធីស្រាវជ្រាវរួម និងការធ្វើភាពជាដៃគូរួម សំរាប់ការអភិវឌ្ឍន៍នៃបច្ចេកវិទ្យាទាក់ទងនឹងគោលបំណងរបស់អនុសញ្ញានេះ ។

មាត្រា ១៩

ការគ្រប់គ្រងនៃជីវបច្ចេកវិទ្យា និងការចែករំលែកនៃផលប្រយោជន៍

១. ភាគីចុះកិច្ចសន្យានីមួយៗ ត្រូវចាត់វិធានការច្បាប់រដ្ឋបាល និងនយោបាយអោយបានត្រឹមត្រូវ ដើម្បីផ្តល់ការចូលរួមអោយមានប្រសិទ្ធភាព ក្នុងសកម្មភាពស្រាវជ្រាវជីវបច្ចេកវិទ្យាដោយភាគីចុះកិច្ចសន្យា ជាពិសេសប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ដែលផ្តល់ធនធានសេនេទិច សំរាប់ការស្រាវជ្រាវនោះ នៅទីកន្លែងដែលអាចធ្វើទៅបានក្នុងបណ្តាប្រទេសនៃភាគីចុះកិច្ចសន្យានោះ ។

២. ភាគីចុះកិច្ចសន្យានីមួយៗ ត្រូវចាត់វិធានការជាក់ស្តែងដើម្បីលើកតំកើង និងនាំមុខខាងសិទ្ធិប្រើប្រាស់ អាទិភាពទទួលផល និងផលប្រយោជន៍ចេញពីជីវបច្ចេកវិទ្យាផ្អែកលើធនធានសេនេទិចផ្តល់ដោយភាគីចុះកិច្ចសន្យានោះ ដោយឈរលើមូលដ្ឋានស្មើភាព និងយុត្តិធម៌របស់ភាគីចុះកិច្ចសន្យាពិសេសប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ។ សិទ្ធិប្រើប្រាស់នោះត្រូវមានការឯកភាព ជាលាយល័ក្ខអក្សរ ។

៣. ភាគីចុះកិច្ចសន្យា ត្រូវពិចារណាពីតំរូវការ និងតំរូវនៃពិធីសារដែលកំណត់ឡើងពីបែបបទត្រឹមត្រូវរួមទាំង កិច្ចព្រមព្រៀង ជូនព័ត៌មានជាមុន ការផ្ទេរដោយសុវត្ថិភាពក្នុងការគ្រប់គ្រងនិង ការប្រើប្រាស់នៃសារពាង្គកាយរស់ត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរ (LMO) ទទួលបានពីជីវ-បច្ចេកវិទ្យាដែលអាចមានផលប៉ះពាល់អាក្រក់លើការអភិរក្ស និងការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាពនៃជីវៈចំរុះ ។

៤. ដោយផ្ទាល់ ឬដោយតំរូវអោយអ្នកច្បាប់ ឬអ្នកធម្មជាតិ នៅក្រោមដែនសមត្ថកិច្ចដែលផ្តល់សារពាង្គកាយ អនុលោមទៅនឹងកថាខ័ណ្ឌ៣ខាងលើ ភាគីចុះកិច្ចសន្យានីមួយៗត្រូវផ្តល់ព័ត៌មានផ្សេងៗអំពីច្បាប់សុវត្ថិភាព និងប្រើប្រាស់ដែលតំរូវដោយភាគីចុះកិច្ចសន្យា ក្នុងការគ្រប់គ្រងសារពាង្គកាយនោះព្រមទាំងព័ត៌មានដទៃទៀតអំពីផលប៉ះពាល់អាក្រក់នៃសារពាង្គកាយ ពិសេសទាក់ទងនឹងភាគីចុះកិច្ចសន្យាដែលនៅក្នុងនោះសារពាង្គកាយទាំងនោះត្រូវបាននាំចូល ។

មាត្រា ២០

ធនធានហិរញ្ញវត្ថុ

១. ដោយយោងទៅនឹងសមត្ថភាព ភាគីចុះកិច្ចសន្យានីមួយៗត្រូវទទួលខុសត្រូវផ្តល់គ្រឿងលើកទឹកចិត្ត និងការផ្គត់ផ្គង់ហិរញ្ញវត្ថុ ទាក់ទងទៅនឹងសកម្មភាពជាតិ ដែលនឹងសំរេចគោលបំណងនៃអនុសញ្ញានេះស្របគ្នាជាមួយនឹងផែនការអាទិភាព និងកម្មវិធីជាតិ ។

២. ភាគីប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍ ត្រូវផ្តល់ធនធានហិរញ្ញវត្ថុបន្ថែម និងថ្មីដើម្បីជំរុញភាគីប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ឆ្លើយតបនឹងចំណាយបន្ថែមដល់ពួកគេ ក្នុងការអនុវត្តន៍ផែនការដែលបំពេញភារកិច្ចនៃអនុសញ្ញានេះ និងផលប្រយោជន៍បានមកពីការផ្តល់ហើយដែលការចំណាយនោះត្រូវបានព្រមព្រៀង ភាគីប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ និងរចនាសម្ព័ន្ធស្ថាប័នដែលចែងនៅក្នុងមាត្រា២១ ដោយស្របគ្នានឹងលក្ខន្តិកៈ

ខាងនយោបាយ យុទ្ធសាស្ត្រកម្មវិធីអាទិភាព និងភាពស្របច្បាប់ និងបញ្ជីសម្ដេសមនៃការចំណាយនោះ ដែលបានបង្កើតដោយសន្និសីទនៃភាគីចុះកិច្ចសន្យា ។ ភាគីដទៃទៀតរួមទាំងប្រទេសដែលកំពុងរៀបចំដំណើរការអន្តរកាលនៃសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារ អាចអនុវត្តដោយស្ម័គ្រចិត្តនូវកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍ ។ ក្នុងគោលបំណងនៃមាត្រានេះ ភាគីចុះកិច្ចសន្យាត្រូវបង្កើតបញ្ជីនៃភាគីប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍ នៅពេលប្រជុំលើកដំបូង ហើយភាគីដទៃទៀតអនុវត្តដោយស្ម័គ្រចិត្តនូវកាតព្វកិច្ចនៃភាគីប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍ ។ សន្និសីទនៃភាគីចុះកិច្ចសន្យាត្រូវត្រួតពិនិត្យកែសំរួលតាមពេលវេលាកំណត់មួយ ហើយប្រសិនបើចាំបាច់ត្រូវធ្វើវិសោធនកម្មបញ្ជីនោះ ។ គួរលើកទឹកចិត្តការរាយមានវិភាគទានមកពីប្រទេសដទៃទៀត និងប្រភពផ្សេងដោយឈរលើមូលដ្ឋានស្ម័គ្រចិត្ត ។ ការអនុវត្តន៍នៃការងារនេះត្រូវគិតទាំងតំរូវការសមរម្យ ការព្យាករណ៍ពីសកម្មភាពខាងមុខ និងការផ្តល់មូលនិធិទាន់ពេលកំណត់ និងសារៈសំខាន់នៃការចែករំលែកបន្ទុកក្នុងចំណោមភាគីធ្វើវិភាគទានរួមទាំងភាគីចុះបញ្ជីនេះផងដែរ ។

៣. ភាគីប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍ អាចផ្តល់ធនធានហិរញ្ញវត្ថុដល់ភាគីប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ទាក់ទងនឹងការអនុវត្តន៍នៃអនុសញ្ញានេះ តាមរយៈបណ្តាញពហុភាគីតំបន់ និងទ្វេភាគីដទៃទៀត ។

៤. ទំហំដែលភាគីប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍នឹងអនុវត្តដោយប្រសិទ្ធភាពនូវការប្តេជ្ញាចិត្តរបស់ខ្លួននៅក្រោមអនុសញ្ញានេះនឹងអាស្រ័យលើការអនុវត្តន៍ប្រសិទ្ធភាព ដោយភាគីប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍នូវការប្តេជ្ញារបស់ខ្លួននៅក្រោមអនុសញ្ញានេះ ទាក់ទងទៅនឹងធនធានហិរញ្ញវត្ថុ និងការផ្លាស់ប្តូរបច្ចេកវិទ្យា ហើយនឹងពិចារណានូវការពិតដែលការអភិវឌ្ឍន៍សង្គម និងសេដ្ឋកិច្ចនិងការលុបបំបាត់ភាពក្រីក្រ គឺជាអាទិភាពដំបូងរបស់ភាគីប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ។

៥. ភាគីនានានឹងទទួលខុសត្រូវនូវសេចក្តីត្រូវការពិសេសៗ និងស្ថានភាពដោយឡែកៗនៃបណ្តាប្រទេសដែលមានការអភិវឌ្ឍន៍តិចតួចក្នុងសកម្មភាពលើការផ្តល់មូលនិធិ និងការផ្ទេរបច្ចេកវិទ្យា ។

៦. ភាគីចុះកិច្ចសន្យា ត្រូវពិចារណាលក្ខខណ្ឌពិសេសៗដែលទទួលបានពីការពឹងផ្អែកលើការចែករំលែក និងទីកន្លែងជីវៈចំរុះនៅក្នុងភាគីប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ជាពិសេសបណ្តារដ្ឋជាកោះតូចៗ ។

៧. ត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ពិចារណាដល់ ស្ថានភាពពិសេសៗរបស់ប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ រួមទាំងតំបន់ដែលមានការខូចខាតបរិស្ថានដូចជា នៅតំបន់ស្ងួតហួតហែង តំបន់ពាក់កណ្តាលស្ងួត តំបន់ភ្នំ និងតំបន់ឆ្នេរសមុទ្រ ។

មាត្រា ២១

យន្តការហិរញ្ញវត្ថុ

១.ត្រូវតែមានយន្តការមួយសំរាប់ការផ្តល់នៃធនធានហិរញ្ញវត្ថុដល់ភាគីប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍បំពីរោយគោលបំណងនៃអនុសញ្ញានេះលើមូលដ្ឋានសម្បទាន ឬឥណទានជាទឹកប្រាក់ ផ្នែកចាំបាច់របស់វាត្រូវបានពិពណ៌នានៅមាត្រានេះ ។ យន្តការនេះត្រូវដំណើរការនៅក្រោមអាជ្ញាធរ និងសេចក្តីណែនាំរបស់សន្និសីទនៃភាគីចុះកិច្ចសន្យាសំរាប់គោលបំណងនៃអនុសញ្ញានេះ ។ ប្រតិបត្តិការនៃយន្តការនឹងត្រូវអនុវត្តដោយរចនាសម្ព័ន្ធស្ថាប័នបែបនោះ ដូចដែលអាចសំរេចដោយសន្និសីទនៃភាគីចុះកិច្ចសន្យានៅក្នុងកិច្ចប្រជុំលើកដំបូង ។ សំរាប់គោលបំណងនៃអនុសញ្ញានេះ សន្និសីទនៃភាគីត្រូវកំណត់គោលនយោបាយយុទ្ធសាស្ត្រ លក្ខខណ្ឌ ភាពមានសិទ្ធិទទួលយក និងអាទិភាពទាក់ទងនឹងសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និងការប្រើប្រាស់នៃធនធាន ។ ការធ្វើវិភាគទាន ត្រូវពិចារណាដល់តំរូវការសំរាប់ភាពដែលអាចទស្សន៍ទាយបានភាពសមរម្យ និងការទូទាត់មូលនិធិទាន់ពេលវេលាដែលបានចែងនៅក្នុងមាត្រា២០ ស្របគ្នានឹងបរិមាណធនធានត្រូវការសំរាប់ធ្វើសេចក្តីសំរេចជាទៀងទាត់ដោយសន្និសីទនៃភាគីចុះកិច្ចសន្យា និងសារៈសំខាន់នៃការចែករំលែកបន្ទុកចំណោមភាគីផ្តល់វិភាគទាន រួមទាំង

បញ្ជីដែលបានស្រង់នៅក្នុងមាត្រា២០ កថាខ័ណ្ឌ២ ។ ការផ្តល់វិភាគទានដោយស្ម័គ្រចិត្តអាចធ្វើឡើងដោយភាគីប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍ ដោយប្រទេសដទៃ និងប្រភពផ្សេងទៀត ។ យន្តការត្រូវប្រតិបត្តិនៅក្នុងប្រព័ន្ធអភិបាលកិច្ចតម្លាភាព និងប្រជាធិបតេយ្យ ។

២. យោងទៅនឹងគោលបំណងនៃអនុសញ្ញានេះ នៅក្នុងកិច្ចប្រជុំដំបូងសន្និសីទនៃភាគីចុះកិច្ចសន្យា ត្រូវកំណត់គោលនយោបាយ យុទ្ធសាស្ត្រ និងអាទិភាពកម្មវិធីនានាព្រមទាំងលក្ខន្តិកៈលំអិត និងគោលការណ៍ណែនាំសំរាប់សិទ្ធិដែលអាចជ្រើសរើសយកដើម្បីមានសិទ្ធិប្រើប្រាស់នៃធនធានហិរញ្ញវត្ថុរួមទាំងការតាមឃ្លាំមើល និងវាយតំលៃជាទៀងទាត់នៃការប្រើប្រាស់នោះ ។ សន្និសីទនៃភាគីចុះកិច្ចសន្យា ត្រូវធ្វើសេចក្តីសំរេចចិត្តលើការរៀបចំ ដើម្បីផ្តល់ប្រសិទ្ធភាពដល់កថាខ័ណ្ឌ១ ខាងលើបន្ទាប់ពីធ្វើការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយរចនាសម្ព័ន្ធស្ថាប័នដែលបានកំណត់ការទទួលខុសត្រូវលើប្រតិបត្តិការលើយន្តការហិរញ្ញវត្ថុ ។

៣. សន្និសីទនៃភាគីចុះកិច្ចសន្យា ត្រូវពិនិត្យកែសំរួលលើប្រសិទ្ធភាពនៃយន្តការដែលបានបង្កើតឡើងនៅក្រោមមាត្រានេះរួមទាំងលក្ខន្តិកៈ និងគោលការណ៍ណែនាំដែលមានចែងនៅក្នុងកថាខ័ណ្ឌ ២ខាងលើមិនតិចជាង២ឆ្នាំ បន្ទាប់ពីចូលជាសមាជិកនៃអនុសញ្ញានេះ ហើយបន្ទាប់ត្រូវធ្វើជាទៀងទាត់ ។ ដោយផ្អែកលើការពិនិត្យកែសំរួលនោះ ត្រូវចាត់វិធានការសមស្របដើម្បីលើកស្ទួយប្រសិទ្ធភាពនៃយន្តការប្រសិនបើចាំបាច់ ។

៤. ភាគីចុះកិច្ចសន្យា ត្រូវពិចារណាពង្រឹងស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុដែលមានស្រាប់ដើម្បីផ្តល់ធនធានហិរញ្ញវត្ថុសំរាប់ការអភិរក្ស និងការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាពនៃជីវៈចំរុះ ។

មាត្រាទី ២២

ទំនាក់ទំនងជាមួយអនុសញ្ញាអន្តរជាតិដទៃទៀត

១. ខ ៃនៃអនុសញ្ញានេះមិនត្រូវប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចនៃភាគីចុះកិច្ចសន្យាណាមួយចេញពីកិច្ចព្រមព្រៀងអន្តរជាតិដែលមានស្រាប់លើកលែងតែការអនុវត្តសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចទាំងនោះដែលនឹងបណ្តាលអោយមានការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរ ឬគំរាមកំហែងដល់ជីវៈចំរុះ ។

២. ភាគីចុះកិច្ចសន្យា ត្រូវអនុវត្តអនុសញ្ញានេះលើផ្នែកបរិស្ថានសមុទ្រអោយស្របនឹងច្បាប់ជាមួយសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់រដ្ឋនៅក្រោមច្បាប់សមុទ្រ ។

មាត្រាទី ២៣

សន្និសីទនៃភាគីចុះកិច្ចសន្យា

១. សន្និសីទនៃភាគីចុះកិច្ចសន្យាត្រូវតែបង្កើតឡើង ។ កិច្ចប្រជុំដំបូងរបស់សន្និសីទរបស់ភាគីចុះកិច្ចសន្យាត្រូវរៀបចំដោយ នាយកប្រតិបត្តិនៃកម្មវិធីបរិស្ថានសហប្រជាជាតិមិនតិចជាង១ឆ្នាំបន្ទាប់ពីចូលជាសមាជិកនៃអនុសញ្ញានេះ ។ បន្ទាប់មកកិច្ចប្រជុំសាមញ្ញរបស់សន្និសីទនៃភាគីចុះកិច្ចសន្យាត្រូវរៀបចំឡើងជាទៀងទាត់ដែលនឹងកំនត់ដោយសន្និសីទនៅកិច្ចប្រជុំដំបូង ។

២. កិច្ចប្រជុំវិសាមញ្ញរបស់សន្និសីទនៃភាគីចុះកិច្ចសន្យាត្រូវរៀបចំឡើងនៅពេលវេលាណាមួយ ដែលកំណត់ដោយសន្និសីទ ឬធ្វើឡើងដោយភាគីណាមួយ ជូនដំណឹង៦ខែជាមុនដល់លេខាធិការដ្ឋានហើយ ដែលត្រូវគាំទ្រដោយយ៉ាងហោចណាស់សំលេង $^{1}/_{3}$ នៃភាគីចុះកិច្ចសន្យា ។

៣. សន្និសីទនៃភាគីចុះកិច្ចសន្យាត្រូវឯកភាពដោយមានការព្រមព្រៀងគ្នា និងអនុម័តបែបបទបរិធានសំរាប់ខ្លួនឯង និងក្រុមការងារជំនួយការនានា ដែលអាចត្រូវបង្កើតឡើងព្រមទាំងបទបញ្ញាហិរញ្ញវត្ថុសំរាប់គ្រប់គ្រងមូលនិធិរបស់លេខាធិការដ្ឋាន ។ នៅរាល់កិច្ចប្រជុំសាមញ្ញសន្និសីទនៃភាគីត្រូវអនុម័តថវិកាសំរាប់រយៈពេលកំណត់ណាមួយរហូតដល់កិច្ចប្រជុំសាមញ្ញបន្ទាប់មកទៀតត្រូវរៀបចំឡើង ។

៤. សន្និសីទនៃភាគីចុះកិច្ចសន្យាត្រូវធ្វើការពិនិត្យតាមដានចំពោះការអនុវត្តនៃអនុសញ្ញានេះ ហើយក្នុងគោលបំណងនេះសន្និសីទនៃភាគីត្រូវ :

(ក) បង្កើតទំរង់ និងពេលវេលាអន្តរកាលសំរាប់បញ្ជូនព័ត៌មានដែលនឹងត្រូវផ្ញើ យោងតាមមាត្រា២៦ និងពិចារណាព័ត៌មាននោះ ព្រមទាំងរបាយការណ៍ផ្ញើដោយក្រុមការងារជំនួយការ ។

(ខ) ធ្វើការពិនិត្យកែសំរួលយោបល់បច្ចេកវិទ្យាបច្ចេកទេស និងវិទ្យាសាស្ត្រលើជីវៈចំរុះដែលបានផ្តល់ផ្អែកតាមមាត្រា២៥ ។

(គ) តាមតំរូវការធ្វើការពិចារណា និងអនុម័តពិធីសារនានា យោងតាមមាត្រា២៨ ។

(ឃ) តាមតំរូវការធ្វើការពិចារណា និងអនុម័តវិសោធនកម្មនៃអនុសញ្ញានេះ និងឧបសម្ព័ន្ធរបស់វា យោងមាត្រា២៩ និង៣០ ។

(ង) ធ្វើការពិចារណា ការធ្វើវិសោធនកម្មនៃពិធីសារនានាព្រមទាំងឧបសម្ព័ន្ធរបស់វា ប្រសិនបើសំរេចបែបនេះធ្វើអនុសាសន៍ដល់ភាគីចុះកិច្ចសន្យាអោយអនុម័តពិធីសារនោះ ។

(ច) តាមតំរូវការធ្វើការពិចារណា និងអនុម័តឧបសម្ព័ន្ធបន្ថែមទៅនឹងអនុសញ្ញានេះ យោងលើមាត្រា៣០ ។

(ឆ) បង្កើតក្រុមការងារជំនួយការ ជាពិសេសដើម្បីផ្តល់យោបល់បច្ចេកទេស និងវិទ្យាសាស្ត្រដែលយល់ថាចាំបាច់ សំរាប់ការអនុវត្តន៍នៃអនុសញ្ញានេះ ។

(ជ) តាមរយៈលេខាធិការដ្ឋាន ធ្វើទំនាក់ទំនងជាមួយអង្គការប្រតិបត្តិនៃអនុសញ្ញាដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហា ដែលចែងដោយអនុសញ្ញា ដោយមានទស្សនៈបង្កើតទំរង់បែបបទត្រឹមត្រូវនៃសហប្រតិបត្តិការជាមួយអង្គការប្រតិបត្តិ ។

(ឈ) ពិចារណា អនុវត្តសកម្មភាពបន្ថែមដែលអាចត្រូវការ សំរាប់សំរេចគោលបំណងនៃអនុសញ្ញានេះដើម្បីជាពន្លឺក្នុងការទទួលបទពិសោធន៍ក្នុងប្រតិបត្តិការនោះ ។

៥.អង្គការសហប្រជាជាតិ ទីភ្នាក់ងារឯកទេស និងទីភ្នាក់ងារថាមពលអាតូមិចអន្តរជាតិព្រមទាំងរដ្ឋដែលមិនមែនភាគីនៃអនុសញ្ញានេះ អាចផ្តល់តំណាងជាអ្នកសង្កេតការណ៍នៅរាល់កិច្ចប្រជុំនៃសន្និសីទភាគី ។ ទីភ្នាក់ងារ ឬអង្គការដទៃទៀត ទោះបីជាអង្គការរដ្ឋាភិបាល ឬក្រៅរដ្ឋាភិបាលដែលមានជំនាញខាងការអភិរក្ស និងការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាពនៃជីវៈចំរុះដែលបានជូនព័ត៌មានដល់លេខាធិការដ្ឋានប្រាថ្នាចង់អោយអ្នកសង្កេតការណ៍របស់ខ្លួនទៅក្នុងសន្និសីទអាចអនុញ្ញាតអោយចូលបាន ប្រសិនបើគ្មានការជំទាស់ពីភាគីចុះកិច្ចសន្យា យ៉ាងហោចណាស់សំលេង $^1/_3$ ។ ការអនុញ្ញាតអោយចូលរួមនៃអ្នកសង្កេតការណ៍ ត្រូវតែគោរពទៅបទបញ្ញា បែបបទដែលអនុម័តដោយសន្និសីទនៃភាគី ។

មាត្រាទី ២៤
លេខាធិការដ្ឋាន

១. បន្ទាប់ពីលេខាធិការដ្ឋានត្រូវបានបង្កើត លេខាធិការដ្ឋាននេះត្រូវបំពេញតួនាទីដូចខាងក្រោម :

(ក) រៀបចំ និងផ្តល់សេវាកម្មសំរាប់កិច្ចប្រជុំរបស់សន្និសីទនៃភាគី យោងតាមមាត្រា ២៣ ។

(ខ) បំពេញមុខងារ និងតួនាទីដែលប្រគល់ជូនដោយពិធីសារនានា ។

(គ) រៀបចំរបាយការណ៍ស្តីពីការបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួនក្រោមអនុសញ្ញានេះ និងផ្ញើជូនសន្និសីទនៃភាគីទុកពិចារណា ។

(ឃ) សំរបសំរួលជាមួយអង្គការអន្តរជាតិពាក់ព័ន្ធនានា ជាពិសេសដើម្បីចូលរួមក្នុងប្រព័ន្ធរៀបចំរដ្ឋបាល ដូចដែលអាចត្រូវការ សំរាប់ការអនុវត្តន៍អោយមានប្រសិទ្ធភាពនៃមុខងារ ។

(ង) បំពេញមុខងារដទៃទៀត ដូចដែលអាចកំណត់ដោយសន្និសីទនៃភាគី ។

២. នៅក្នុងកិច្ចប្រជុំសាមញ្ញដំបូង សន្និសីទនៃភាគីត្រូវតែងតាំងលេខាធិការដ្ឋានមកពីចំណោមអង្គការអន្តរជាតិមានសមត្ថភាព ដែលបានផ្តល់នូវចេតនាបំពេញមុខងារលេខាធិការដ្ឋានទៅក្រោមអនុសញ្ញានេះ ។

មាត្រា ២៥

ការផ្តល់យោបល់បច្ចេកវិទ្យា បច្ចេកទេស និងវិទ្យាសាស្ត្រ

១. អនុគណៈកម្មាធិការផ្តល់យោបល់បច្ចេកវិទ្យា បច្ចេកទេស និងវិទ្យាសាស្ត្រ ត្រូវបង្កើតឡើងដើម្បីផ្តល់សន្និសីទនៃភាគី និងក្រុមការងារដទៃទៀតនូវយោបល់ទាន់ពេលវេលាទាក់ទងនឹងការអនុវត្តន៍នៃអនុសញ្ញានេះ ។ អនុគណៈកម្មាធិការនេះត្រូវបើកចំហអោយមានការចូលរួមពីគ្រប់ភាគីនិងមានពហុជំនាញ ។ អនុគណៈកម្មាធិការត្រូវមានអ្នកតំណាងរដ្ឋាភិបាលមានសមត្ថកិច្ចលើជំនាញពាក់ព័ន្ធ ។ ក្រុមការងារ ត្រូវរាយការណ៍ជាទៀងទាត់ជូនសន្និសីទនៃភាគីលើគ្រប់ទិដ្ឋភាពនៃការងាររបស់ខ្លួន ។

២. នៅក្រោមដែនសមត្ថកិច្ច និងស្របជាមួយគោលការណ៍នៃការនាំចេញដោយសន្និសីទនៃភាគី ហើយដោយមានសេចក្តីស្នើ អនុគណៈកម្មាធិការនេះត្រូវ :

(ក) ផ្តល់ការវាយតំលៃបច្ចេកទេស និងវិទ្យាសាស្ត្រអំពីស្ថានភាពនៃជីវៈចំរុះ ។

(ខ) រៀបចំការវាយតំលៃបច្ចេកទេស និងវិទ្យាសាស្ត្រនៃផលប៉ះពាល់របស់វិធានការដែលបានអនុវត្តឡើង យោងតាម "ខ" នៃអនុសញ្ញានេះ ។

(គ) ធ្វើអត្តសញ្ញាណកម្មបច្ចេកវិទ្យាថ្មីទាន់សម័យមានប្រសិទ្ធភាព និងមានលក្ខណៈច្នៃប្រឌិត និងចំណេះដឹងជាក់ស្តែងទាក់ទង នឹងការអភិរក្សនិងការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាពនៃជីវៈចំរុះ និងការផ្តល់យោបល់លើមធ្យោបាយលើកស្ទួយការអភិវឌ្ឍន៍ ឬផ្ទេរបច្ចេកវិទ្យានោះ ។

(ឃ) ផ្តល់យោបល់លើកម្មវិធីវិទ្យាសាស្ត្រ និងសហប្រតិបត្តិការ អន្តរជាតិខាងការស្រាវជ្រាវ និងការអភិវឌ្ឍន៍ទាក់ទងនឹងការអភិរក្ស និងការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាពនៃជីវៈចំរុះ ។

(ង) ឆ្លើយតបទៅនឹងសំនួរខាងវិធីសាស្ត្រ បច្ចេកវិទ្យា បច្ចេកទេស និងវិទ្យាសាស្ត្រដែលសន្និសីទនៃភាគី និងគណៈកម្មាធិការរបស់ខ្លួនអាចចោទសួរ ។

៣. មុខងារ ការងារចំពោះត្រូវដែលផ្តល់ជូនអង្គការ និងប្រតិបត្តិការរបស់អនុគណៈកម្មាធិការនេះអាចយកមកពិភាក្សាអោយបានក្បោះក្បាយបន្ថែមទៀតដោយសន្និសីទនៃភាគីទុកពិចារណា ។

មាត្រា ២៦

របាយការណ៍

នៅរាល់ពេលវេលាអន្តរកាលមួយ កំណត់ដោយសន្និសីទនៃភាគីចុះកិច្ចសន្យានីមួយៗត្រូវដាក់ជូនសន្និសីទនៃភាគីនូវរបាយការណ៍ស្តីពីវិធានការដែលបានចាត់សំរាប់អនុវត្តនៃ "ខ" របស់អនុសញ្ញានេះ និងប្រសិទ្ធភាព ក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងគោលបំណងនៃអនុសញ្ញានេះ ។

មាត្រា ២៧

ការរៀបចំបញ្ចប់ជំលោះ

១. ក្នុងករណីមានជំលោះរវាងភាគីចុះកិច្ចសន្យាពាក់ព័ន្ធនឹងការបកស្រាយ ឬការអនុវត្តន៍នៃអនុសញ្ញានេះ ភាគីចុះកិច្ចសន្យាត្រូវស្វែងរកដំណោះស្រាយតាមរយៈការចរចា ។

២. ប្រសិនបើភាគីពាក់ព័ន្ធ មិនអាចឈានដល់កិច្ចព្រមព្រៀងតាមរយៈការចរចា ភាគីទាំងនោះអាចរួមគ្នារកភាគីទី៣ ដើម្បីធ្វើអាជ្ញាកណ្តាលសំរបសំរួលរកដំណោះស្រាយ ។

៣. នៅពេលផ្តល់សច្ចាប័ន ទទួលយល់ព្រម ការឯកភាព ឬការចូលទៅនឹងអនុសញ្ញានេះ ឬនៅពេលណាមួយបន្ទាប់ពីការផ្តល់សច្ចាប័ននេះ រដ្ឋឬអង្គការសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ចតាមតំបន់ អាចប្រកាសជាលាយល័ក្ខអក្សរដល់រូបវិន្តបុគ្គលដែលអាចជឿជាក់បានសំរាប់ជំលោះ ដែលមិនទាន់បានដោះស្រាយរួច យោងតាមកថាខ័ណ្ឌ១ ឬកថាខ័ណ្ឌ២ខាងលើមធ្យោបាយ១ ឬ២ អាចទទួលយកបានមិនបានសំរាប់បញ្ចប់ជំលោះដូចខាងក្រោម :

(ក) ការដោះស្រាយជំលោះយោងតាមនីតិវិធីដែលចែងក្នុងផ្នែកទី១នៃឧបសម្ព័ន្ធ២ ។

(ខ) ការបញ្ជូនជំលោះទៅតុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ

៤. ប្រសិនបើគ្មានដំណោះស្រាយទៅនឹងជំលោះខាងលើ យោងតាមកថាខ័ណ្ឌខាងលើទទួលយកនីតិវិធីដដែល ឬដទៃទៀតត្រូវបញ្ជូន ជំលោះដើម្បីផ្សះផ្សាយោងតាមផ្នែកទី២ ឧបសម្ព័ន្ធ២ប្រសិនភាគីមិនឯកភាព ។

៥."ខ" នៃមាត្រានេះត្រូវអនុវត្តអោយស្របនឹងពិធីសារណានាលើកលែងតែពិធីសារពាក់ព័ន្ធ ។

មាត្រា ២៨

ការអនុម័តនៃពិធីសារ

១. ភាគីចុះកិច្ចសន្យា ត្រូវធ្វើសហប្រតិបត្តិការក្នុងការចងក្រង និងអនុម័តនៃពិធីសារទាក់ទងនឹងអនុសញ្ញានេះ ។

២. ត្រូវអនុម័តពិធីសារនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំនៃសន្និសីទនៃភាគី ។

៣. លេខាធិការដ្ឋាន ត្រូវបញ្ជូនអត្ថបទនៃសំណើពិធីសារទៅភាគីចុះកិច្ចសន្យាយ៉ាងហោចណាស់៦ខែ មុនកិច្ចប្រជុំចាប់ផ្តើម ។

មាត្រា ២៩

វិសោធនកម្មនៃអនុសញ្ញា ឬពិធីសារ

១. វិសោធនកម្មនៃអនុសញ្ញានេះ អាចស្នើដោយភាគីចុះកិច្ចសន្យាណាមួយ ។ វិសោធនកម្មនៃពិធីសារអាចស្នើដោយភាគីណាមួយដែលជាសមាជិកនៃពិធីសារនេះ ។

២. វិសោធនកម្មនៃអនុសញ្ញានេះ ត្រូវអនុម័តដោយកិច្ចប្រជុំរបស់សន្និសីទនៃភាគី ។ វិសោធនកម្មនៃពិធីសារត្រូវអនុម័តដោយកិច្ចប្រជុំរបស់ភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងពិធីសារដោយលើកឡើងជាសំខាន់ ។ អត្ថបទនៃសំណើវិសោធនកម្មទៅនឹងអនុសញ្ញានេះ ឬពិធីសារណាមួយលើកលែងតែអាចត្រូវបានផ្តល់នៅក្នុងពិធីសារនោះ លេខាធិការដ្ឋានត្រូវបញ្ជូនដល់ភាគីនូវឧបករណ៍ចូលជាសមាជិកជាបំរុងសំណុំ យ៉ាងហោចណាស់៦ខែ មុនកិច្ចប្រជុំដែលរៀបចំឡើងសំរាប់ការអនុម័តនោះ ។ លេខាធិការដ្ឋានត្រូវបញ្ជូនសំណើវិសោធនកម្មដល់ហត្ថលេខី នៃអនុសញ្ញានេះដើម្បីជ្រាបជាព័ត៌មាន ។

៣. ភាគីចុះកិច្ចសន្យា ត្រូវខិតខំអស់ពីសមត្ថភាពដើម្បីឈានដល់កិច្ចព្រមព្រៀងលើសំណើវិសោធនកម្មនៃអនុសញ្ញានេះ ។ ពិធីសារណាមួយ តាមរយៈការឯកភាពគ្នា ប្រសិនបើកិច្ចខិតខំទាំងនោះដើម្បីឈានដល់ការព្រមព្រៀងត្រូវបរាជ័យ វិសោធនកម្មនឹងត្រូវអនុម័តចុងក្រោយតាមរយៈការបោះឆ្នោតយកសំលេង $^{2}/_{3}$ នៃភាគី ដោយលើកជាសំខាន់ និងបោះឆ្នោតនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំហើយត្រូវបញ្ជូនដោយអ្នកទទួលបញ្ញើទៅកាន់ភាគីសំរាប់ការផ្តល់សច្ចាប័ន ការទទួលយក ឬការឯកភាព ។

៤. ការផ្តល់សច្ចាប័ន ការទទួលយក ឬការឯកភាពនៃវិសោធនកម្មត្រូវជូនដំណឹងដល់អ្នកទទួលបញ្ញើ ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ។ វិសោធនកម្មដែលបានអនុម័តរួចស្របទៅនឹងកថាខ័ណ្ឌទី ៣ខាងលើ ត្រូវចូលជាធរមានក្នុងចំណោមភាគីដែលបានឯកភាព ៩០ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីការតំកល់ទុកនៃឧបករណ៍ផ្តល់សច្ចាប័នទទួលយក ឬឯកភាពដោយសំលេង $^{2}/_{3}$ នៃភាគចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងអនុសញ្ញានេះ ឬពិធីសារពាក់ព័ន្ធ លើកលែងតែផ្តល់ដោយពិធីសារនោះ ។ បន្ទាប់មកវិសោធនកម្មត្រូវចូលជាធរមានសំរាប់ភាគីដទៃទៀត៩០ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីភាគីបានតំកល់ទុកឧបករណ៍ផ្តល់សច្ចាប័នរបស់ខ្លួន ការទទួលយក ឬឯកភាពលើវិសោធនកម្មនោះ ។

៥.សំរាប់គោលបំណងនៃមាត្រានេះ " ភាគីត្រូវវត្តមាន និងធ្វើការបោះឆ្នោត " មានន័យថាភាគីត្រូវវត្តមាន និងធ្វើការបោះឆ្នោតប្រឆាំង ឬទទួលយកវិសោធនកម្មនោះ ។

មាត្រាទី ៣០
ការអនុម័ត និងវិសោធនកម្មនៃឧបសម្ព័ន្ធនានា

១. ឧបសម្ព័ន្ធទៅនឹងអនុសញ្ញានេះ ឬពិធីសារណាមួយត្រូវបង្កើតជាផ្នែកដែលអាចបញ្ចូលនៃអនុសញ្ញា ឬពិធីសារហើយក្នុងករណីនេះ ប្រសិនបើមិនបានផ្តល់ការបកស្រាយទេ សេចក្តីយោងទៅនឹងអនុសញ្ញា ឬពិធីសារនោះត្រូវបង្កើតនៅពេលជាមួយគ្នានឹងសេចក្តីយោង និងឧបសម្ព័ន្ធនានា ។ ឧបសម្ព័ន្ធបែបនោះ ត្រូវដាក់កំហិតមិនមានការទាក់ទងដល់បញ្ហារដ្ឋបាល បច្ចេកទេស វិទ្យាសាស្ត្រ និងបែបបទឡើយ ។

២. លើកលែងតែបានផ្តល់នៅក្នុងពិធីសារលើឧបសម្ព័ន្ធនោះ បែបបទខាងក្រោមត្រូវអនុវត្តលើសំណើការអនុម័ត និងការចូលជាធរមាននៃឧបសម្ព័ន្ធបន្ថែមទៅនឹងអនុសញ្ញានេះ ឬឧបសម្ព័ន្ធទៅនឹងពិធីសារ :

(ក) ឧបសម្ព័ន្ធទៅនឹងអនុសញ្ញា ឬពិធីសារត្រូវតែស្នើឡើង និងអនុម័តអនុលោមទៅតាមបែបបទដែលបានចែងនៅក្នុង មាត្រាទី ២៩ ។

(ខ) ភាគីណាមួយដែលមិនអាចឯកភាព ទៅលើឧបសម្ព័ន្ធបន្ថែមណាមួយទៅនឹងអនុសញ្ញានេះ ឬពិធីសារត្រូវធ្វើការជូនដំណឹងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរដល់អ្នកទទួលបញ្ញើក្នុងរយៈពេល ១ឆ្នាំចាប់ពីថ្ងៃជូនដំណឹងដោយអ្នកទទួលបញ្ញើអំពីការអនុម័តនោះ ។ អ្នកទទួលបញ្ញើត្រូវជូនដំណឹងដល់បណ្តាភាគីដោយមិនពន្យាពេលអំពីព័ត៌មានទទួលបាននោះ ។ ភាគីណាមួយអាចដកការជំទាស់ដែលប្រកាសពីពេលមុន មកនៅពេលណាក៏បានហើយឧបសម្ព័ន្ធត្រូវចូលជាធរមានចាប់ពេលនោះតទៅសំរាប់ភាគីនោះយោងទៅតាមអនុកថាខ័ណ្ឌ (គ) ខាងក្រោម :

(គ) នៅពេលផុតកំណត់រយៈពេល ១ឆ្នាំនៃការជូនដំណឹងពីការអនុម័តដោយអ្នកទទួលបញ្ញើឧបសម្ព័ន្ធ ត្រូវចូលជាធរមានសំរាប់គ្រប់ភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងអនុសញ្ញានេះ ឬពិធីសារពាក់ព័ន្ធដែលមិនទាន់បានធ្វើសេចក្តីជូនដំណឹង យោងតាមនៃអនុកថាខ័ណ្ឌ (ខ) ខាងលើ ។

៣. សំណើការអនុម័ត និងការចូលជាធរមាននៃវិសោធនកម្ម លើឧបសម្ព័ន្ធទៅនឹងអនុសញ្ញានេះ ឬពិធីសារណាមួយត្រូវអនុលោមទៅតាមបែបបទដូចគ្នានឹងសំណើការអនុម័ត និងការចូលជាធរមាននៃឧបសម្ព័ន្ធទៅនឹងអនុសញ្ញា ឬពិធីសារ ។

៤. ប្រសិនបើឧបសម្ព័ន្ធបន្ថែម ឬវិសោធនកម្មទៅនឹងឧបសម្ព័ន្ធណាមួយមានទាក់ទងនឹងវិសោធនកម្មនៃអនុសញ្ញានេះ ឬពិធីសារ ឧបសម្ព័ន្ធបន្ថែម ឬវិសោធនកម្មមិនត្រូវចូលជាធរមានរហូតដល់ពេលណាមួយនោះ ដែលវិសោធនកម្មទៅនឹងអនុសញ្ញា ឬពិធីសារពាក់ព័ន្ធចូលជាធរមាន ។

មាត្រា ៣១
សិទ្ធិក្នុងការបោះឆ្នោត

១. លើកលែងតែបានចែងនៅក្នុងកថាខ័ណ្ឌទី២ខាងក្រោមភាគីចុះកិច្ចសន្យានីមួយៗត្រូវមានសិទ្ធិបោះឆ្នោតម្តង ។

២.អង្គការសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ចតំបន់ ទាក់ទងនឹងបញ្ហានៅក្រោមដែនសមត្ថកិច្ចពួកគេ ត្រូវប្រើប្រាស់សិទ្ធិរបស់ខ្លួនដើម្បីបោះឆ្នោត ដែលមានសំលេងឆ្នោតស្មើនឹងចំនួនរដ្ឋជាសមាជិកបានចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងអនុសញ្ញានេះ ឬពិធីសារពាក់ព័ន្ធ ។ អង្គការនោះមិនត្រូវប្រើប្រាស់សិទ្ធិបោះឆ្នោតរបស់គេ ប្រសិនរដ្ឋជាសមាជិកប្រើប្រាស់ហើយជុំយមកវិញ ។

មាត្រា ៣២
ទំនាក់ទំនងរវាងអនុសញ្ញានេះ និងពិធីសាររបស់វា

១. រដ្ឋ ឬអង្គការសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ចតំបន់ មិនអាចក្លាយជាភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងពិធីសារ ប្រសិនបើរដ្ឋ ឬអង្គការនោះជាភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងអនុសញ្ញានេះ ឬក្លាយជាភាគីចុះកិច្ចសន្យានៅពេលជាមួយគ្នា ។

២. សេចក្តីសំរេចនៅក្រោមពិធីសារ ត្រូវតែទទួលដោយភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងពិធីសារពាក់ព័ន្ធ ។ ភាគីចុះកិច្ចសន្យាណាមួយមិនទាន់បានផ្តល់សច្ចាប័ន ទទួលយក ឬឯកភាពលើពិធីសារ អាចចូលរួមជាអ្នកសង្កេតការណ៍នៅក្នុងកិច្ចប្រជុំណាមួយរបស់ភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងពិធីសារ ។

មាត្រា ៣៣
ការចុះហត្ថលេខា

អនុសញ្ញានេះត្រូវបើកចំហអោយចុះហត្ថលេខានៅទីក្រុង រីយ៉ូដឺហ្សាណេរ៉ូ (Rio De Janeiro) ដល់គ្រប់រដ្ឋ និងអង្គការសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ចតំបន់ចាប់ពីថ្ងៃទី៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២ ដល់ថ្ងៃទី១៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២ និងនៅទីចាត់ការរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិក្នុងបុរីញូវយ៉ក (New York) ពីថ្ងៃទី ១៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២ ដល់ពីថ្ងៃទី ៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩៣ ។

មាត្រាទី ៣៤
ការផ្តល់សច្ចាប័ន ការព្រមទទួល និងការយល់ព្រម

១. អនុសញ្ញានេះ និងពិធីសារត្រូវតែធ្វើការផ្តល់សច្ចាប័ន ការព្រមទទួល ឬការយល់ព្រមពីបណ្តារដ្ឋ ឬអង្គការសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ចតំបន់ ។ ឧបករណ៍នៃការផ្តល់សច្ចាប័ន ការព្រមទទួល និងការយល់ព្រមត្រូវតំកល់ទុកនៅជាមួយអ្នកបម្រុងបម្រើ ។

២. ដោយយោងទៅតាមកថាខ័ណ្ឌ១ខាងលើ ប្រសិនបើអាចកើតមានឡើង អង្គការណាមួយអាចក្លាយជាភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងអនុសញ្ញានេះ ឬពិធីសារនានាដោយគ្មានសមាជិករដ្ឋណាមួយរបស់ខ្លួនក្លាយជាភាគីចុះកិច្ចសន្យា ត្រូវគោរពរាល់កាតព្វកិច្ចនៅក្រោមអនុសញ្ញានេះ ឬពិធីសារ ។ ក្នុងករណីនៃអង្គការបែបនោះ សមាជិកមួយ ឬច្រើននៃរដ្ឋជាសមាជិកជាភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងអនុសញ្ញានេះ ឬពិធីសារ ពាក់ព័ន្ធអង្គការ និងរដ្ឋជាសមាជិកត្រូវធ្វើសេចក្តីសំរេចលើការទទួលខុសត្រូវរបស់គេរៀងៗខ្លួន សំរាប់ការបំពេញនៃកាតព្វកិច្ចនៅក្រោមអនុសញ្ញានេះ ឬពិធីសារ ។ នៅក្នុងករណីបែបនេះ អង្គការ និងរដ្ឋជាសមាជិកមិនត្រូវប្រើប្រាស់សិទ្ធិរបស់ខ្លួននៅក្រោមអនុសញ្ញា ឬពិធីសារពាក់ព័ន្ធទៅពេលតែមួយឡើយ ។

៣. នៅក្នុងឧបករណ៍នៃការផ្តល់សច្ចាប័ន ការព្រមទទួល និងការយល់ព្រមយោងតាមកថាខ័ណ្ឌទី១ខាងលើ អង្គការត្រូវប្រកាសនូវទំហំនៃដែនសមត្ថកិច្ចទាក់ទងនឹងបញ្ហាគ្រប់គ្រងដោយអនុសញ្ញា ឬពិធីសារពាក់ព័ន្ធ ។ អង្គការទាំងនោះត្រូវជូនពត៌មានដល់អ្នកទទួលយកបញ្ញើពីការកែតម្រូវធាតុក្នុងវិសាលភាពនៃដែនសមត្ថកិច្ចខ្លួន ។

មាត្រាទី ៣៥
ការចូលជាសមាជិក

១. អនុសញ្ញានេះ និងពិធីសារត្រូវបើកចំហអោយចូលជាសមាជិកដល់រដ្ឋនានា និងអង្គការសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ចតំបន់ ចាប់ពីថ្ងៃដែលអនុសញ្ញា ឬពិធីសារពាក់ព័ន្ធត្រូវបានបញ្ចប់អោយចុះហត្ថលេខា ។ ឧបករណ៍នៃការចូលជាសមាជិក ត្រូវតំកល់ទុកជាមួយអ្នកទទួលបញ្ញើ ។

២. នៅក្នុងឧបករណ៍នៃការចូលជាសមាជិក យោងទៅតាមកថាខ័ណ្ឌទី១ខាងលើ អង្គការត្រូវប្រកាសវិសាលភាពនៃដែនសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួនទាក់ទងនឹងបញ្ហាគ្រប់គ្រងដោយអនុសញ្ញា ឬពិធីសារពាក់ព័ន្ធ ។ អង្គការទាំងនេះត្រូវជូនដំណឹងដល់អ្នកទទួលបញ្ញើផងដែរនូវការកែតម្រូវនៅក្នុងវិសាលភាពនៃដែនសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន ។

៣. "ខ" នៃមាត្រាទី៣៤ កថាខ័ណ្ឌទី ២ ត្រូវអនុវត្តលើអង្គការសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ចតំបន់ដែលចូលជាសមាជិកនៃអនុសញ្ញានេះ ឬពិធីសារ ។

មាត្រាទី ៣៦
ការចូលជាធរមាន

១. អនុសញ្ញានេះត្រូវចូលជាធរមាន ៩០ថ្ងៃ ក្រោយពីថ្ងៃបន្ទាប់ពីថ្ងៃតំកល់ទុកនូវឧបករណ៍ទី៣០ នៃការផ្តល់សច្ចាប័នការព្រមទទួល ការយល់ព្រម ឬការចូលជាសមាជិក ។

២. ពិធីសារណាមួយត្រូវចូលជាធរមាន៩០ថ្ងៃបន្ទាប់ពីថ្ងៃតំកល់ទុកចំនួនឧបករណ៍នៃការផ្តល់សច្ចាប័ន ការព្រមទទួល ការយល់ព្រម ឬការចូលជាសមាជិក ដែលបានបញ្ជាក់លំអិតនៅក្នុងពិធីសារនោះ ។

៣. ចំពោះភាគីចុះកិច្ចសន្យានីមួយៗ ដែលបានផ្តល់សច្ចាប័នព្រមទទួលយក ឬយល់ព្រមលើអនុសញ្ញានេះ ឬចូលជាសមាជិកនៃអនុសញ្ញារួចមក បន្ទាប់ពីតំកល់ឧបករណ៍ទី៣០នៃការផ្តល់សច្ចាប័នការព្រមទទួល ការយល់ព្រម ឬការចូលជាសមាជិកអនុសញ្ញានោះត្រូវជាធរមាន៩០ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីថ្ងៃតំកល់ទុកនៃឧបករណ៍ផ្តល់សច្ចាប័ន ការព្រមទទួល ការយល់ព្រម ឬការចូលជាសមាជិកដោយភាគីចុះកិច្ចសន្យា ។

៤. លើកលែងតែបានចែងនៅក្នុងពិធីសារនោះ ពិធីសារណាមួយត្រូវចូលជាធរមានចំពោះភាគីចុះកិច្ចសន្យាដែលបានផ្តល់សច្ចាប័នព្រមទទួល ឬយល់ព្រមលើពិធីសារនោះ ឬចូលជាសមាជិកយោងតាមកថាខ័ណ្ឌទី២ខាងលើ បន្ទាប់ពីពិធីសារចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី៩០ ក្រោយពីភាគីចុះកិច្ចសន្យាតំកល់ទុក ឧបករណ៍នៃការផ្តល់សច្ចាប័ន ការព្រមទទួល ការយល់ព្រម ឬចូលជាសមាជិករបស់ខ្លួន ឬនៅថ្ងៃដែលអនុសញ្ញានេះចូលជាធរមានសំរាប់ភាគីចុះកិច្ចសន្យានោះ ។

៥. សំរាប់គោលបំណងនៃកថាខ័ណ្ឌទី១ និងទី២ខាងលើឧបករណ៍ណាមួយ ដែលបានតំកល់ទុកដោយអង្គការសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ច តំបន់មិនត្រូវរាប់ជាឧបករណ៍បន្ថែមលើឧបករណ៍តំកល់ទុកដោយរដ្ឋជាសមាជិកនៃអង្គការនោះ ។

មាត្រាទី ៣៧
សេចក្តីបំរុងទុក

ពុំមានការបំរុងទុកណាមួយអាចរៀបចំធ្វើសំរាប់អនុសញ្ញានេះឡើយ ។

មាត្រាទី ៣៨
ការដកចេញពីសមាជិកភាព

១. នៅពេលណាក៏ដោយបន្ទាប់ពី២ឆ្នាំ ចាប់ពីថ្ងៃដែលអនុសញ្ញានេះបានចូលជាធរមានសំរាប់ភាគីចុះកិច្ចសន្យាណាមួយ ភាគីនោះអាចដកខ្លួនចេញពីអនុសញ្ញាដោយផ្តល់ការជូនដំណឹងជាលាយល័ក្ខអក្សរដល់អ្នកទទួលបញ្ញើ ។

២. ការដកសមាជិកភាពណាមួយ ត្រូវធ្វើឡើងនៅពេលផុតកំណត់រយៈពេល១ឆ្នាំ បន្ទាប់ពីថ្ងៃដែលអ្នកទទួលបញ្ញើបានទទួលការជូនដំណឹងនោះ ឬនៅថ្ងៃបន្ទាប់មកដូចដែលអាចបញ្ជាក់នៅក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងពីការដកសមាជិកភាពចេញ ។

៣. ភាគីចុះកិច្ចសន្យាណាដែលដកខ្លួនចេញពីអនុសញ្ញានេះត្រូវចាត់ទុកថាបានដកខ្លួនចេញពី ពិធីសារពាក់ព័ន្ធដែលភាគីបានចុះកិច្ចសន្យា ។

មាត្រាទី ៣៩
ការរៀបចំហិរញ្ញវត្ថុអន្តរកាល

ដូចដែលបានរៀបចំត្រឹមត្រូវ ផ្អែកតាមតំរូវការនៃមាត្រាទី២១ អង្គការមូលនិធិបរិស្ថានពិភពលោកនៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍សហប្រជាជាតិ កម្មវិធីបរិស្ថានសហប្រជាជាតិ និងធនាគារអន្តរជាតិសំរាប់ការស្ថាបនាឡើង និងការអភិវឌ្ឍន៍ត្រូវជារចនាសម្ព័ន្ធស្ថាប័ន

យោងតាមមាត្រាទី២១ លើមូលដ្ឋានបណ្តោះអាសន្ន សំរាប់រយៈពេលចន្លោះការចូលជាធរមាននៃអនុសញ្ញានេះ និងកិច្ចប្រជុំលើកទី១នៃសន្និសីទភាគី ឬរហូតដល់សន្និសីទភាគីធ្វើសេចក្តីសំរេចថែលរចនាសម្ព័ន្ធស្ថាប័ននឹងត្រូវបង្កើតឡើងផ្អែកតាមមាត្រាទី ២១ ។

មាត្រាទី ៤០

ការរៀបចំអន្តរកាលលេខាធិការដ្ឋាន

លេខាធិការដ្ឋាននឹងផ្តល់ដោយ នាយកប្រតិបត្តិនៃកម្មវិធីបរិស្ថានសហប្រជាជាតិ គឺជាលេខាធិការដ្ឋានផ្អែកលើមាត្រាទី២៤ កថាខ័ណ្ឌទី២ មានមូលដ្ឋានបណ្តោះអាសន្នសំរាប់រយៈពេលចន្លោះពីការចូលជាធរមាននៃអនុសញ្ញានេះ និងកិច្ចប្រជុំលើកទី១ នៃសន្និសីទភាគី ។

មាត្រាទី ៤១

អ្នកតម្កល់

អគ្គលេខាធិការនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ ត្រូវទទួលនាទីបំពេញមុខងារជាអ្នកតម្កល់ឯកសារ (Depositary) នៃអនុសញ្ញានេះ និងពិធីសារពាក់ព័ន្ធ ។

មាត្រាទី ៤២

ច្បាប់ដើមនៃអនុសញ្ញា

ច្បាប់ដើមនៃអនុសញ្ញានេះ ជាភាសាអារ៉ាប់ ចិន អង់គ្លេស បារាំង រុស្ស៊ី និងអេស្ប៉ាញមានតំលៃស្មើៗគ្នា ត្រូវតំកល់ទុកជាមួយអគ្គលេខាធិការនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ ។

ជាសាក្សីដោយមានហត្ថលេខាភ្ជាប់ជាមួយ ត្រូវបានផ្តល់អំណាចដើម្បីអោយឯកសារដូចជាធរមាន ។ បានចុះហត្ថលេខាលើអនុសញ្ញានេះ ។

ធ្វើនៅរីយ៉ូ ដឺ ជេនីរ៉ូ (Rio de Janeiro) នៅថ្ងៃទី៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២

ឧបសម្ព័ន្ធ I :

-អត្តសញ្ញាណកម្ម និងការតាមដានពិនិត្យ

១. ប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី និងជំរក : មានជីវៈចំរុះខ្ពស់មានចំនួនប្រភេទក្នុងស្រុកច្រើន ឬប្រភេទទទួលរងការគំរាមកំហែង ឬមានលក្ខណៈព្រៃពុំទាន់មានការប៉ះពាល់ដល់ ត្រូវការអោយមានប្រភេទពនេចរមានសារៈសំខាន់ខាងសង្គម សេដ្ឋកិច្ច វប្បធម៌ ឬវិទ្យាសាស្ត្រ ឬដែលមានលក្ខណៈតំណាងលេចធ្លោជាមួយដំណើរវិវត្តន៍ ឬជាមួយជីវសាស្ត្រដទៃទៀត ។

២. ប្រភេទ និងសហគមន៍ : គឺទទួលរងការគំរាមកំហែងមានលក្ខណៈព្រៃ ឬប្រភេទបញ្ចុះបញ្ចូល ឬផ្សាំមានសារៈសំខាន់សំរាប់ឱសថ កសិកម្ម ឬតំលៃសេដ្ឋកិច្ចដទៃទៀត ឬសារៈសំខាន់ខាងសង្គម វិទ្យាសាស្ត្រ ឬវប្បធម៌ ឬសារៈសំខាន់សំរាប់ការស្រាវជ្រាវលើការអភិរក្ស និងការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាពនៃជីវៈចំរុះ ដូចជាប្រភេទជាទស្សន៍បង្ហាញ ។

៣. ចរិកលក្ខណៈហ្សែនសារៈសំខាន់នៃសំភារៈសេនេទិច សែនសង្គមវិទ្យាសាស្ត្រ និងសេដ្ឋកិច្ច ។

ឧបសម្ព័ន្ធ II : ផ្នែកទី ១

- ការដោះស្រាយជំលោះ

មាត្រាទី ១

ភាគីដើមចោទ ត្រូវជូនដំណឹងដល់លេខាធិការដ្ឋានថាភាគីបានកាត់ព័ន្ធនឹងជំលោះ ដើម្បីធ្វើការដោះស្រាយជំលោះអនុលោមតាម **មាត្រាទី២៧** ។ ការជូនដំណឹងត្រូវបញ្ជាក់ពីប្រធានបទនៃបញ្ហាសំរាប់ដោះស្រាយ និងបញ្ចូលជាពិសេសមាត្រានៃអនុសញ្ញា ឬពិធីសារនូវការបកស្រាយ ឬការអនុវត្តន៍ដែលជាបញ្ហា ។ ប្រសិនបើភាគីទាំងនោះមិនឯកភាពលើប្រធានបទបញ្ហានៃជំលោះ មុនពេលប្រធាននៃអង្គចៅក្រម ត្រូវបង្កើតឡើងអង្គចៅក្រមកាត់ក្តីត្រូវកំណត់នូវប្រធានបទបញ្ហានោះ ។ ដូចនេះលេខាធិការដ្ឋាន ត្រូវបញ្ជូនពត៌មានដែលបានទទួលទៅរាល់ភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងអនុសញ្ញានេះ ឬពិធីសារពាក់ព័ន្ធ ។

មាត្រាទី ២

១. ក្នុងជំលោះរវាង ២ភាគី អង្គចៅក្រមកាត់ក្តីត្រូវបង្កើតដោយសមាជិក៣នាក់ ។ ភាគីនិមួយៗពាក់ព័ន្ធនឹងជំលោះ ត្រូវតែងតាំងចៅក្រមម្នាក់ ហើយចៅក្រមពីរនាក់ដែលតែងតាំងនោះត្រូវរៀបចំបង្កើតចៅក្រមទី៣ ដោយមានការឯកភាពរួមដែលនឹងជាប្រធាននៃអង្គចៅក្រមកាត់ក្តី ។ ប្រធានអង្គចៅក្រម មិនត្រូវជាសញ្ជាតិនៃភាគីពាក់ព័ន្ធនឹងជំលោះឡើយ ឬមិនត្រូវមានកន្លែងស្នាក់នៅជាប្រចាំក្នុងទឹកដីនៃភាគីមួយក្នុងចំណោមភាគីទាំងនោះឡើយ ឬមិនធ្លាប់បានបំរើការអោយភាគីទាំងពីរ ឬមិនធ្លាប់បានដោះស្រាយក្តីក្តាំក្នុងសមត្ថកិច្ចដទៃទៀតឡើយ ។

២. ក្នុងជំលោះរវាងភាគី២ ឬច្រើនភាគី ស្ថិតក្នុងផលប្រយោជន៍ដូចគ្នាត្រូវតែងតាំងចៅក្រមរួមមួយតាមរយៈការឯកភាពគ្នា ។

៣. ប៉ុស្តិ៍ (កន្លែង) ទំនេរណាមួយត្រូវបំពេញក្នុងបច្ចោបាយដែលបានចែងសំរាប់ការតែងតាំងលើកដំបូង ។

មាត្រាទី ៣

១. ប្រសិនបើប្រធាននៃអង្គចៅក្រមកាត់ក្តី មិនត្រូវបានតែងតាំងក្នុងរយៈពេល២ខែនៃការតែងតាំងចៅក្រមទី២ អគ្គលេខាធិការនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ ត្រូវតែងតាំងប្រធានអង្គចៅក្រមក្នុងរយៈពេល២ខែ បន្ថែមដោយមានសំណើរពីភាគី ។

២. ប្រសិនបើភាគីមួយ ក្នុងចំណោមភាគីមានជំលោះមិនទាន់តែងតាំងចៅក្រមក្នុងរយៈពេល ២ខែ បន្ទាប់ពីការទទួលសំណើរ ភាគីដទៃទៀតអាចជូនដំណឹងដល់ អគ្គលេខាធិការនៃសហប្រជាជាតិដែលត្រូវធ្វើការតែងតាំងក្នុងកំឡុងពេល ២ខែបន្ថែម ។

មាត្រាទី ៤

អង្គចៅក្រមកាត់ក្តី ត្រូវអនុវត្តសេចក្តីសំរេចរបស់ខ្លួនអនុលោមទៅនឹង ` ខ ´ នៃអនុសញ្ញានេះពិធីសារពាក់ព័ន្ធ និងច្បាប់អន្តរជាតិ ។

មាត្រាទី ៥

ប្រសិនបើភាគីមានជំលោះ មិនឯកភាពនោះទេ អង្គចៅក្រមកាត់ក្តីត្រូវកំណត់បែបបទនៃបទបញ្ជារបស់ខ្លួនផ្ទាល់ ។

មាត្រាទី ៦

ដោយមានសំណើ ពីភាគីមួយក្នុងចំណោមភាគីមានជំលោះ អង្គចៅក្រមកាត់ក្តីអាចស្នើឱ្យមានការការពារចាំបាច់បណ្តោះអាសន្ន ។

មាត្រាទី ៧

ភាគីមានជំលោះ ត្រូវជួយសំរួលការងាររបស់អង្គចៅក្រមកាត់ក្តី ហើយជាពិសេសដោយប្រើប្រាស់គ្រប់មធ្យោបាយដែលមានគ្រប់ :

ក. ផ្តល់អង្គចៅក្រមនូវរាល់ឯកសារពាក់ព័ន្ធ ព័ត៌មាន និងសំភារៈ ។

ខ. ជួយដល់អង្គចៅក្រមនៅពេលណាចាំបាច់ដើម្បីកោះអញ្ជើញសាក្សី ឬអ្នកជំនាញការ និងទទួលភស្តុតាងរបស់ខ្លួន ។

មាត្រាទី ៨

ភាគី និងចៅក្រមស្ថិតនៅក្រោមកាតព្វកិច្ចដើម្បីការពារពត៌មានលក្ខការណ៍ ដែលពួកគេទទួលដោយសំងាត់ក្នុងកំឡុងពេលដំណើរការនៃអង្គចៅក្រម ។

មាត្រាទី ៩

ប្រសិនបើអង្គចៅក្រមកាត់ក្តីមិនបានកំណត់បានការចំណាយទេនោះ ដោយសារតែកាលៈទេសៈពិសេសណាមួយ ការចំណាយរបស់តុលាការត្រូវចេញដោយភាគីមានជំលោះស្មើៗគ្នា ។ តុលាការត្រូវរក្សាទុកនូវរាល់ឯកសារចំណាយហើយភ្ជាប់ចូលក្នុងរបាយការណ៍ចុងក្រោយរបស់ខ្លួនដែលនឹងផ្ញើទៅភាគី ។

មាត្រាទី ១០

ភាគីចុះកិច្ចសន្យាណាមួយដែលមានផលប្រយោជន៍ទាក់ទងនឹងបញ្ហាជំលោះ ដែលអាចទទួលរងការប៉ះពាល់ដោយសេចក្តីសំរេចក្នុងរឿងក្តីអាចអន្តរាគមន៍ក្នុងចំណាត់ការរឿងក្តីអោយស្របគ្នានឹងតុលាការ ។

មាត្រាទី ១១

តុលាការអាចស្តាប់ និងកំណត់បណ្តឹងជំទាស់ដែលចេញពីបញ្ហានៃជំលោះ ។

មាត្រាទី ១២

សេចក្តីសំរេចទាំងលើបែបបទ ខ្លឹមសារនៃតុលាការជំនុំជំរះក្តីត្រូវធ្វើឡើងតាមរយៈការបោះឆ្នោតយកសំលេងភាគច្រើននៃសមាជិករបស់ខ្លួន ។

មាត្រាទី ១៣

ប្រសិនបើភាគីណាមួយនៃបណ្តាភាគីមានជំលោះ មិនបានបង្ហាញមុខមុនពេលតុលាការជំនុំជំរះក្តី ឬបរាជ័យក្នុងការការពារក្តី ភាគីដទៃទៀត អាចស្នើតុលាការអោយបន្តដំណើរការការពារក្តី ។ អវត្តមាននៃភាគីណាមួយ ឬការបរាជ័យក្នុងការការពារក្តី មិនត្រូវជា

ឧបសគ្គដល់ដំណើរការកាត់ក្តី ។ មុនពេលប្រកាសសេចក្តីសំរេចចុងក្រោយរបស់ខ្លួន តុលាការកាត់ក្តីត្រូវបញ្ជាក់នូវការពេញចិត្តដោយខ្លួនឯង ថារឿងក្តីត្រូវបានសំរេចយ៉ាងច្បាស់លាស់ និងតាមច្បាប់ ។

មាត្រាទី ១៤

តុលាការត្រូវប្រកាសសេចក្តីសំរេចចុងក្រោយក្នុងរយៈពេល៥ខែនៃថ្ងៃដែលតុលាការត្រូវបានបង្កើតឡើងពេញលេញ ប្រសិនតុលាការ មិនយល់ឃើញថាចាំបាច់ក្នុងការពន្យាពេលសំរាប់រយៈពេលមិនលើសពី ៥ខែបន្ថែមទៀត ។

មាត្រាទី ១៥

សេចក្តីសំរេចចុងក្រោយរបស់តុលាការត្រូវជាប់កំហិតទៅនឹងប្រធានបទជំលោះ និងត្រូវបញ្ជាក់ពីហេតុផលដែលតុលាការផ្អែកលើ ។ តុលាការត្រូវរក្សាឈ្មោះសមាជិកដែលបានចូលរួម និងកាលបរិច្ឆេទនៃសេចក្តីសំរេចចុងក្រោយ ។ សមាជិកណាមួយនៃតុលាការ អាចភ្ជាប់នូវទស្សនៈមិនឯកភាពទៅនឹងសេចក្តីសំរេចចុងក្រោយ ។

មាត្រាទី ១៦

រង្វាន់គឺជាកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីមានជំលោះ ។ ដោយគ្មានបណ្តឹងតវ៉ា ប្រសិនបើភាគីមានជំលោះមិនបានឯកភាពជាមុននឹងបែបបទតុលាការ ។

មាត្រាទី ១៧

ជំលោះវែងឆ្ងាយដែលអាចកើតចេញពីចំណោមភាគីដែលមានជំលោះដូចជាការបកស្រាយ ឬគោលបំណងនៃការអនុវត្តន៍សេចក្តីសំរេចចុងក្រោយ អាចធ្វើដោយភាគីណាមួយសំរាប់ជាសេចក្តីសំរេចដល់តុលាការដែលបានប្រកាសសេចក្តីសំរេចនោះ ។

ភាគ I : ការសម្រុះសម្រួល

មាត្រាទី ១

ស្នងការសំរុះសំរួលត្រូវបង្កើតឡើងដោយមានសំណើពី ភាគីមួយក្នុងចំណោមភាគីមានជំលោះ ។ ប្រសិនបើភាគីមិនបានឯកភាពទេនោះ ស្នងការត្រូវមានសមាជិក៥នាក់. ២នាក់តែងតាំងដោយភាគីនីមួយៗ និងប្រធានម្នាក់ត្រូវជ្រើសរើសរួមគ្នាដោយសមាជិក នោះ ។

មាត្រាទី ២

ក្នុងជំលោះរវាងលើសពី ២ភាគី ភាគីដែលមានផលប្រយោជន៍រួមត្រូវតែងតាំងរួមគ្នាសមាជិកនៃស្នងការ ដោយមានក រ ឯកភាព ។ នៅពេលមានភាគី ២ ឬច្រើនមានផលប្រយោជន៍ផ្សេង ឬមិនឯកភាព ភាគីនោះត្រូវតែងតាំងសមាជិកខ្លួនដាច់ដោយឡែក ។

មាត្រាទី ៣

ប្រសិនបើការតែងតាំងដោយភាគី មិនបានធ្វើឡើងក្នុងរយៈពេល២ខែនៃថ្ងៃ ស្នើដើម្បីបង្កើតស្នងការសម្រុះសម្រួលនោះ អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិត្រូវធ្វើការតែងតាំងនោះ ក្នុងរយៈពេល២ខែបន្ថែម ប្រសិនបើមានសំណើរពីភាគី ។

មាត្រា ៤

ប្រសិនបើប្រធាននៃស្នងការសម្រុះសម្រួល មិនបានជ្រើសរើសក្នុងរយៈពេល២ខែនៃថ្ងៃសមាជិកចុងក្រោយរបស់ស្នងការ ត្រូវបានតែងតាំងទេនោះ អគ្គលេខាធិការនៃអង្គការសហប្រជាជាតិត្រូវតែងតាំងប្រធានក្នុងរយៈពេល២ខែបន្ថែម ប្រសិនបើមានសំណើពីភាគី ។

មាត្រា ៥

ស្នងការសម្រុះសម្រួល ត្រូវរៀបចំសេចក្តីសំរេចតាមរយៈការបោះឆ្នោតនៃសមាជិករបស់ខ្លួន ។ ប្រសិនបើភាគីមានជំលោះមិនឯកភាពទេនោះ ស្នងការត្រូវកំណត់បែបបទខ្លួនផ្ទាល់ ។ ស្នងការត្រូវបញ្ចូលសំណើសំរាប់ដំណោះស្រាយនៃជំលោះដែលភាគីត្រូវពិចារណាក្នុងឆន្ទៈល្អ ។

មាត្រា ៦

ការមិនឯកភាពទៅនឹងសមត្ថកិច្ចរបស់ស្នងការសម្រុះសម្រួលត្រូវសំរេចដោយស្នងការ ។

ហត្ថលេខីនៃអនុសញ្ញាស្តីពីជីវៈចំរុះនៅក្នុងសន្និសីទនៃអង្គការសហប្រជាជាតិលើបរិស្ថាន និងការអភិវឌ្ឍន៍
(រីយ៉ូដឺ ហ្សាណេរ៉ូ, ថ្ងៃទី ៣-១៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២)

	ភាគីហត្ថលេខី	កាលបរិច្ឆេទនៃការចុះហត្ថលេខា
1.	ប្រទេស អង់ទីហ្គា និងបាប៊ូដា	ថ្ងៃទី ៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
2.	ប្រទេស អូស្ត្រាលី	ថ្ងៃទី ៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
3.	ប្រទេស បង់ក្លាដេស	ថ្ងៃទី ៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
4.	ប្រទេស បែលហ្ស៊ិក	ថ្ងៃទី ៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
5.	ប្រទេស ប្រេស៊ីល	ថ្ងៃទី ៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
6.	ប្រទេស ហ្វាំងឡង់	ថ្ងៃទី ៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
7.	ប្រទេស ឥណ្ឌា	ថ្ងៃទី ៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
8.	ប្រទេស ឥណ្ឌូនេស៊ី	ថ្ងៃទី ៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
9.	ប្រទេស អ៊ីតាលី	ថ្ងៃទី ៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
10.	ប្រទេស លិចតេនស្តែន	ថ្ងៃទី ៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
11.	សាធារណៈរដ្ឋ ម៉ុលដូវ៉ា	ថ្ងៃទី ៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
12.	ប្រទេស ន័រវេស	ថ្ងៃទី ៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
13.	ប្រទេស ហូឡង់	ថ្ងៃទី ៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
14.	ប្រទេស ប៉ាគីស្ថាន	ថ្ងៃទី ៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
15.	ប្រទេស ប៉ូឡូញ	ថ្ងៃទី ៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
16.	ប្រទេស រូម៉ានី	ថ្ងៃទី ៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២

ក្រសួងបរិស្ថាន អនុសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីជីវៈចំរុះ

17.	ប្រទេស បូសញ្ញាហោ	ថ្ងៃទី ៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
18.	ប្រទេស ម៉ាដាកាស្កា	ថ្ងៃទី ៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
19.	ប្រទេស ស៊ុយអែត	ថ្ងៃទី ៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
20.	ប្រទេស ទូក៉ុល	ថ្ងៃទី ៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
21.	ប្រទេស យូហ្គោស្លាវី	ថ្ងៃទី ៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
22.	ប្រទេស បារ៉េន	ថ្ងៃទី ៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
23.	ប្រទេស អេក្វាដ័រ	ថ្ងៃទី ៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
24.	ប្រទេស អេហ្ស៊ីប	ថ្ងៃទី ៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
25.	ប្រទេស កាហ្សាក់ស្ថាន	ថ្ងៃទី ៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
26.	ប្រទេស កូវ៉ែត	ថ្ងៃទី ៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
27.	ប្រទេស លុចហ្សំប៊ួក	ថ្ងៃទី ៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
28.	ប្រទេស ន័រវេ	ថ្ងៃទី ៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
29.	ប្រទេស ស៊ូដង់	ថ្ងៃទី ៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
30.	ប្រទេស អ៊ុយរ៉ាហ្គាយ	ថ្ងៃទី ៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
31.	ប្រទេស វ៉ាណាទូ	ថ្ងៃទី ៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
32.	ប្រទេស កូឌីវ័រ	ថ្ងៃទី ១០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
33.	ប្រទេស អេត្យូពៀ	ថ្ងៃទី ១០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
34.	ប្រទេស អាយលែន	ថ្ងៃទី ១០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
35.	ប្រទេស ម៉ាឡាវី	ថ្ងៃទី ១០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
36.	ប្រទេស ម៉ារ៉ុក	ថ្ងៃទី ១០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
37.	ប្រទេស រូម៉ង់	ថ្ងៃទី ១០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
38.	ប្រទេស រ៉ាន់ដា	ថ្ងៃទី ១០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
39.	ប្រទេស សាន់ម៉ារីណូ	ថ្ងៃទី ១០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
40.	ប្រទេស ស៊ីយឆែលលេស	ថ្ងៃទី ១០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
41.	ប្រទេស ស្រីលង្កា	ថ្ងៃទី ១០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
42.	ប្រទេស បេឡារុស	ថ្ងៃទី ១១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
43.	ប្រទេស ប៊ូតង់	ថ្ងៃទី ១១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
44.	ប្រទេស ប៊ូរុយ	ថ្ងៃទី ១១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
45.	ប្រទេស កាណាដា	ថ្ងៃទី ១១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
46.	ប្រទេស ចិន	ថ្ងៃទី ១១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
47.	ប្រទេស កូម៉ូរ៉ូស	ថ្ងៃទី ១១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២

48.	ប្រទេស កុងហ្គោ	ថ្ងៃទី ១១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
49.	ប្រទេស ក្រូអាស៊ី	ថ្ងៃទី ១១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
50.	សាធារណៈរដ្ឋប្រជាមានិតប្រជាធិបតេយ្យ កូរ៉េ	ថ្ងៃទី ១១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
51.	ប្រទេស អ៊ីស្រាអែល	ថ្ងៃទី ១១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
52.	ប្រទេស ចាមីការ	ថ្ងៃទី ១១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
53.	ប្រទេស ហ្សកដង់	ថ្ងៃទី ១១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
54.	ប្រទេស កិនយ៉ា	ថ្ងៃទី ១១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
55.	ប្រទេស ឡាតវៀរ	ថ្ងៃទី ១១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
56.	ប្រទេស លីស៊ូតូ	ថ្ងៃទី ១១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
57.	ប្រទេស លីទុយអានី	ថ្ងៃទី ១១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
58.	ប្រទេស ម៉ូណាកូ	ថ្ងៃទី ១១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
59.	ប្រទេស បីយ៉ាម៉ា	ថ្ងៃទី ១១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
60.	ប្រទេស នីហ្សេ	ថ្ងៃទី ១១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
61.	ប្រទេស កាតា	ថ្ងៃទី ១១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
62.	ប្រទេស ទ្រីនីដាត និងតូបាហ្គោ	ថ្ងៃទី ១១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
63.	ប្រទេស ទូកី	ថ្ងៃទី ១១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
64.	ប្រទេស អ៊ុយក្រែន	ថ្ងៃទី ១១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
65.	សហព័ន្ធអារ៉ាប់ អេមីរេត	ថ្ងៃទី ១១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
66.	ប្រទេស ហ្សាអៀរ	ថ្ងៃទី ១១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
67.	ប្រទេស ហ្សាមប៊ៀរ	ថ្ងៃទី ១១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
68.	ប្រទេស អាហ្វហ្គានីស្ថាន	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
69.	ប្រទេស អង់ហ្គោឡា	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
70.	ប្រទេស អាហ្សង់ទីន	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
71.	ប្រទេស អាហ្សែបៃហ្សង់	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
72.	ប្រទេស បាហាម៉ាស	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
73.	ប្រទេស បារបាដុស	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
74.	ប្រទេស ប៊ុលហ្គារី	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
75.	ប្រទេស ប៊ូគីណា ហ្វាសូ	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
76.	ប្រទេស កាពីវែរ	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
77.	ប្រទេស ឆាដ	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
78.	ប្រទេស កូឡុំប៊ី	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២

79.	ប្រជុំកោះ ខុក	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
80.	ប្រទេស គូបា	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
81.	ប្រទេស សាយព្រ៊ុស	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
82.	ប្រទេស ដាណឺម៉ាក	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
83.	ប្រទេស អេស្តូនៀ	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
84.	ប្រទេស ហ្គាបុង	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
85.	ប្រទេស ហ្គាបរៀ	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
86.	ប្រទេស អាល្លឺម៉ង់	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
87.	ប្រទេស ហ្គាណា	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
88.	ប្រទេស ក្រិច	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
89.	ប្រទេស ហ្គីនេ	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
90.	ប្រទេស ហ្គីនេ-ប៊ីសសៅ	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
91.	ប្រទេស លីបង់	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
92.	ប្រទេស លីបេរីយ៉ា	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
93.	ប្រទេស ម៉ាឡេស៊ី	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
94.	ប្រទេស ម៉ាលឌីវ	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
95.	ប្រទេស ម៉ាលតា	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
96.	ប្រជុំកោះ ម៉ាសាល	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
97.	ប្រទេស ម៉ារីតានៀ	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
98.	ប្រទេស មីក្រូនេស៊ី	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
99.	ប្រទេស ម៉ុងហ្គោលី	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
100.	ប្រទេស ម៉ូហ្សាំប៊ិក	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
101.	ប្រទេស ណាមីប៊ី	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
102.	ប្រទេស នេប៉ាល់	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
103.	ប្រទេស ញូវហ្សេឡែន	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
104.	ប្រទេស ប៉ារ៉ាហ្គាយ	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
105.	ប្រទេស ប៉េរូ	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
106.	ប្រទេស ហ្វីលីពីន	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
107.	ប្រទេស សែនឃីត និងណេវីស	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
108.	ប្រទេស សាម័រ	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
109.	ប្រទេស សៅតូមេ និងព្រីនស៊ីប	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២

110. ប្រទេស ស្វែហ្ស៊ីលែន	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
111. ប្រទេស ស៊ូស	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
112. ប្រទេស ថៃ	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
113. ប្រទេស តូហ្គោ	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
114. ប្រទេស អ៊ូហ្គង់ដា	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
115. ចក្រភពអង់គ្លេស និងអៀរឡង់ខាងជើង	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
116. សហព័ន្ធសាធារណៈរដ្ឋ តង់ហ្សានៀ	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
117. ប្រទេស វេណេហ្ស៊ុយអេឡា	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
118. ប្រទេស យេម៉ែន	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
119. ប្រទេស ហ្ស៊ីមបាវេ	ថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
120. ប្រទេស អាល់ហ្សេរី	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
121. ប្រទេស អាមេនី	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
122. ប្រទេស អូទ្រីស	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
123. ប្រទេស បេលីស	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
124. ប្រទេស បេនីន	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
125. ប្រទេស បូលីវី	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
126. សាធារណៈរដ្ឋ អាហ្វ្រិកកណ្តាល	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
127. ប្រទេស ឈីលី	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
128. ប្រទេស កូស្តារីកា	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
129. ប្រទេស ជីប៊ូទី	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
130. សាធារណៈរដ្ឋ ដូមីនិក	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
131. ប្រទេស អែល សាវ៉ាឌ័រ	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
132. សហគមន៍សេដ្ឋកិច្ច សហភាពអឺរ៉ុប	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
133. ប្រទេស បារាំង	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
134. ប្រទេស ហ្គាតេម៉ាឡា	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
135. ប្រទេស ហ្គីយ៉ាណេ	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
136. ប្រទេស ហៃទី	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
137. ប្រទេស ហុងគ្រី	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
138. ប្រទេស ហុងឌូរ៉ាស់	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
139. ប្រទេស អៀរឡង់	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
140. ប្រទេស ជប៉ុន	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២

ក្រសួងបរិស្ថាន អនុសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីជីវៈចម្រុះ

141. ប្រទេស ម៉ិកស៊ិក	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
142. ប្រទេស ម៉ារ៉ុក	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
143. ប្រទេស នីការ៉ាហ្គ័រ	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
144. ប្រទេស នីហ្សេរីយ៉ា	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
145. ប្រទេស ណ័រវែក	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
146. ប្រទេស ញ៉ូវ ហ្ស៊ីឡែន	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
147. ប្រទេស ព័រទុយហ្គាល់	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
148. សាធារណរដ្ឋ កូរ៉េ	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
149. សហព័ន្ធ រុស្ស៊ី	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
150. ប្រទេស សេណេហ្គាល់	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
151. ប្រទេស ស្លូវេនៀ	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
152. ប្រជុំកោះ សូឡូម៉ុន	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
153. ប្រទេស អេស្ប៉ាញ	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
154. ប្រទេស ស៊ូរីណែម	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
155. ប្រទេស ទុយនេស៊ី	ថ្ងៃទី ១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
156. ប្រទេស ជប៉ុន	ថ្ងៃទី ១៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២
157. ប្រទេស អ៊ីរ៉ង់	ថ្ងៃទី ១៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២

CONVENTION ON BIOLOGICAL DIVERSITY

5 JUNE 1992

CONVENTION ON BIOLOGICAL DIVERSITY

Preamble

The Contracting Parties,

Conscious of the intrinsic value of biological diversity and of the ecological, genetic, social, economic, scientific, educational, cultural, recreational and aesthetic values of biological diversity and its components,

Conscious also of the importance of biological diversity for evolution and for maintaining life sustaining systems of the biosphere,

Affirming that the conservation of biological diversity is a common concern of humankind,

Reaffirming that States have sovereign rights over their own biological resources,

Reaffirming also that States are responsible for conserving their biological diversity and for using their biological resources in a sustainable manner,

Concerned that biological diversity is being significantly reduced by certain human activities,

Aware of the general lack of information and knowledge regarding biological diversity and of the urgent need to develop scientific, technical and institutional capacities to provide the basic understanding upon which to plan and implement appropriate measures,

Noting that it is vital to anticipate, prevent and attack the causes of significant reduction or loss of biological diversity at source,

Noting also that where there is a threat of significant reduction or loss of biological diversity, lack of full scientific certainty should not be used as a reason for postponing measures to avoid or minimize such a threat,

Noting further that the fundamental requirement for the conservation of biological diversity is the *in-situ* conservation of ecosystems and natural habitats and the maintenance and recovery of viable populations of species in their natural surroundings,

Noting further that *ex-situ* measures, preferably in the country of origin, also have an important role to play,

Recognizing the close and traditional dependence of many indigenous and local communities embodying traditional lifestyles on biological resources, and the desirability of sharing equitably benefits arising from the use of traditional knowledge, innovations and

practices relevant to the conservation of biological diversity and the sustainable use of its components,

Recognizing also the vital role that women play in the conservation and sustainable use of biological diversity and affirming the need for the full participation of women at all levels of policy-making and implementation for biological diversity conservation,

Stressing the importance of, and the need to promote, international, regional and global cooperation among States and intergovernmental organizations and the non-governmental sector for the conservation of biological diversity and the sustainable use of its components,

Acknowledging that the provision of new and additional financial resources and appropriate access to relevant technologies can be expected to make a substantial difference in the world's ability to address the loss of biological diversity,

Acknowledging further that special provision is required to meet the needs of developing countries, including the provision of new and additional financial resources and appropriate access to relevant technologies,

Noting in this regard the special conditions of the least developed countries and small island States,

Acknowledging that substantial investments are required to conserve biological diversity and that there is the expectation of a broad range of environmental, economic and social benefits from those investments,

Recognizing that economic and social development and poverty eradication are the first and overriding priorities of developing countries,

Aware that conservation and sustainable use of biological diversity is of critical importance for meeting the food, health and other needs of the growing world population, for which purpose access to and sharing of both genetic resources and technologies are essential,

Noting that, ultimately, the conservation and sustainable use of biological diversity will strengthen friendly relations among States and contribute to peace for humankind,

Desiring to enhance and complement existing international arrangements for the conservation of biological diversity and sustainable use of its components, and

Determined to conserve and sustainably use biological diversity for the benefit of present and future generations,

Have agreed as follows:

Article 1. Objectives

The objectives of this Convention, to be pursued in accordance with its relevant provisions, are the conservation of biological diversity, the sustainable use of its components and the fair and equitable sharing of the benefits arising out of the utilization of genetic resources, including by appropriate access to genetic resources and by appropriate transfer of relevant technologies, taking into account all rights over those resources and to technologies, and by appropriate funding.

Article 2. Use of Terms

For the purposes of this Convention:

"*Biological diversity*" means the variability among living organisms from all sources including, *inter alia*, terrestrial, marine and other aquatic ecosystems and the ecological complexes of which they are part; this includes diversity within species, between species and of ecosystems.

"*Biological resources*" includes genetic resources, organisms or parts thereof, populations, or any other biotic component of ecosystems with actual or potential use or value for humanity.

"*Biotechnology*" means any technological application that uses biological systems, living organisms, or derivatives thereof, to make or modify products or processes for specific use.

"*Country of origin of genetic resources*" means the country which possesses those genetic resources in *in-situ* conditions.

"*Country providing genetic resources*" means the country supplying genetic resources collected from *in-situ* sources, including populations of both wild and domesticated species, or taken from *ex-situ* sources, which may or may not have originated in that country.

"*Domesticated or cultivated species*" means species in which the evolutionary process has been influenced by humans to meet their needs.

"*Ecosystem*" means a dynamic complex of plant, animal and micro-organism communities and their non-living environment interacting as a functional unit.

"*Ex-situ conservation*" means the conservation of components of biological diversity outside their natural habitats.

"*Genetic material*" means any material of plant, animal, microbial or other origin containing functional units of heredity.

"*Genetic resources*" means genetic material of actual or potential value.

"*Habitat*" means the place or type of site where an organism or population naturally occurs.

"*In-situ conditions*" means conditions where genetic resources exist within ecosystems and natural habitats, and, in the case of domesticated or cultivated species, in the surroundings where they have developed their distinctive properties.

"*In-situ conservation*" means the conservation of ecosystems and natural habitats and the maintenance and recovery of viable populations of species in their natural surroundings and, in the case of domesticated or cultivated species, in the surroundings where they have developed their distinctive properties.

"*Protected area*" means a geographically defined area which is designated or regulated and managed to achieve specific conservation objectives.

"*Regional economic integration organization*" means an organization constituted by sovereign States of a given region, to which its member States have transferred competence in respect of matters governed by this Convention and which has been duly authorized, in accordance with its internal procedures, to sign, ratify, accept, approve or accede to it.

"*Sustainable use*" means the use of components of biological diversity in a way and at a rate that does not lead to the long-term decline of biological diversity, thereby maintaining its potential to meet the needs and aspirations of present and future generations.

"*Technology*" includes biotechnology.

Article 3. Principle

States have, in accordance with the Charter of the United Nations and the principles of international law, the sovereign right to exploit their own resources pursuant to their own environmental policies, and the responsibility to ensure that activities within their jurisdiction or control do not cause damage to the environment of other States or of areas beyond the limits of national jurisdiction.

Article 4. Jurisdictional Scope

Subject to the rights of other States, and except as otherwise expressly provided in this Convention, the provisions of this Convention apply, in relation to each Contracting Party:

(a) In the case of components of biological diversity, in areas within the limits of its national jurisdiction; and

(b) In the case of processes and activities, regardless of where their effects occur, carried out under its jurisdiction or control, within the area of its national jurisdiction or beyond the limits of national jurisdiction.

Article 5. Cooperation

Each Contracting Party shall, as far as possible and as appropriate, cooperate with other Contracting Parties, directly or, where appropriate, through competent international organizations, in respect of areas beyond national jurisdiction and on other matters of mutual interest, for the conservation and sustainable use of biological diversity.

Article 6. General Measures for Conservation and Sustainable Use

Each Contracting Party shall, in accordance with its particular conditions and capabilities:

(a) Develop national strategies, plans or programmes for the conservation and sustainable use of biological diversity or adapt for this purpose existing strategies, plans or programmes which shall reflect, *inter alia*, the measures set out in this Convention relevant to the Contracting Party concerned; and

(b) Integrate, as far as possible and as appropriate, the conservation and sustainable use of biological diversity into relevant sectoral or cross-sectoral plans, programmes and policies.

Article 7. Identification and Monitoring

Each Contracting Party shall, as far as possible and as appropriate, in particular for the purposes of Articles 8 to 10:

(a) Identify components of biological diversity important for its conservation and sustainable use having regard to the indicative list of categories set down in Annex I;

(b) Monitor, through sampling and other techniques, the components of biological diversity identified pursuant to subparagraph (a) above, paying particular attention to those requiring urgent conservation measures and those which offer the greatest potential for sustainable use;

(c) Identify processes and categories of activities which have or are likely to have significant adverse impacts on the conservation and sustainable use of biological diversity, and monitor their effects through sampling and other techniques; and

(d) Maintain and organize, by any mechanism data, derived from identification and monitoring activities pursuant to subparagraphs (a), (b) and (c) above.

Article 8. In-situ Conservation

Each Contracting Party shall, as far as possible and as appropriate:

(a) Establish a system of protected areas or areas where special measures need to be taken to conserve biological diversity;

(b) Develop, where necessary, guidelines for the selection, establishment and management of protected areas or areas where special measures need to be taken to conserve biological diversity;

(c) Regulate or manage biological resources important for the conservation of biological diversity whether within or outside protected areas, with a view to ensuring their conservation and sustainable use;

(d) Promote the protection of ecosystems, natural habitats and the maintenance of viable populations of species in natural surroundings;

(e) Promote environmentally sound and sustainable development in areas adjacent to protected areas with a view to furthering protection of these areas;

(f) Rehabilitate and restore degraded ecosystems and promote the recovery of threatened species, *inter alia*, through the development and implementation of plans or other management strategies;

(g) Establish or maintain means to regulate, manage or control the risks associated with the use and release of living modified organisms resulting from biotechnology which are likely to have adverse environmental impacts that could affect the conservation and sustainable use of biological diversity, taking also into account the risks to human health;

(h) Prevent the introduction of, control or eradicate those alien species which threaten ecosystems, habitats or species;

(i) Endeavour to provide the conditions needed for compatibility between present uses and the conservation of biological diversity and the sustainable use of its components;

(j) Subject to its national legislation, respect, preserve and maintain knowledge, innovations and practices of indigenous and local communities embodying traditional lifestyles relevant for the conservation and sustainable use of biological diversity and promote their wider application with the approval and involvement of the holders of such knowledge, innovations and practices and encourage the equitable sharing of the benefits arising from the utilization of such knowledge, innovations and practices;

(k) Develop or maintain necessary legislation and/or other regulatory provisions for the protection of threatened species and populations;

(l) Where a significant adverse effect on biological diversity has been determined pursuant to Article 7, regulate or manage the relevant processes and categories of activities; and

(m) Cooperate in providing financial and other support for *in-situ* conservation outlined in subparagraphs (a) to (l) above, particularly to developing countries.

Article 9. Ex-situ Conservation

Each Contracting Party shall, as far as possible and as appropriate, and predominantly for the purpose of complementing *in-situ* measures:

(a) Adopt measures for the *ex-situ* conservation of components of biological diversity, preferably in the country of origin of such components;

(b) Establish and maintain facilities for *ex-situ* conservation of and research on plants, animals and micro-organisms, preferably in the country of origin of genetic resources;

(c) Adopt measures for the recovery and rehabilitation of threatened species and for their reintroduction into their natural habitats under appropriate conditions;

(d) Regulate and manage collection of biological resources from natural habitats for *ex-situ* conservation purposes so as not to threaten ecosystems and *in-situ* populations of species, except where special temporary *ex-situ* measures are required under subparagraph (c) above; and

(e) Cooperate in providing financial and other support for *ex-situ* conservation outlined in subparagraphs (a) to (d) above and in the establishment and maintenance of *ex-situ* conservation facilities in developing countries.

Article 10. Sustainable Use of Components of Biological Diversity

Each Contracting Party shall, as far as possible and as appropriate:

(a) Integrate consideration of the conservation and sustainable use of biological resources into national decision-making;

(b) Adopt measures relating to the use of biological resources to avoid or minimize adverse impacts on biological diversity;

(c) Protect and encourage customary use of biological resources in accordance with traditional cultural practices that are compatible with conservation or sustainable use requirements;

(d) Support local populations to develop and implement remedial action in degraded areas where biological diversity has been reduced; and

(e) Encourage cooperation between its governmental authorities and its private sector in developing methods for sustainable use of biological resources.

Article 11. Incentive Measures

Each Contracting Party shall, as far as possible and as appropriate, adopt economically and socially sound measures that act as incentives for the conservation and sustainable use of components of biological diversity.

Article 12. Research and Training

The Contracting Parties, taking into account the special needs of developing countries, shall:

(a) Establish and maintain programmes for scientific and technical education and training in measures for the identification, conservation and sustainable use of biological

diversity and its components and provide support for such education and training for the specific needs of developing countries;

(b) Promote and encourage research which contributes to the conservation and sustainable use of biological diversity, particularly in developing countries, *inter alia*, in accordance with decisions of the Conference of the Parties taken in consequence of recommendations of the Subsidiary Body on Scientific, Technical and Technological Advice; and

(c) In keeping with the provisions of Articles 16, 18 and 20, promote and cooperate in the use of scientific advances in biological diversity research in developing methods for conservation and sustainable use of biological resources.

Article 13. Public Education and Awareness

The Contracting Parties shall:

(a) Promote and encourage understanding of the importance of, and the measures required for, the conservation of biological diversity, as well as its propagation through media, and the inclusion of these topics in educational programmes; and

(b) Cooperate, as appropriate, with other States and international organizations in developing educational and public awareness programmes, with respect to conservation and sustainable use of biological diversity.

Article 14. Impact Assessment and Minimizing Adverse Impacts

1. Each Contracting Party, as far as possible and as appropriate, shall:

(a) Introduce appropriate procedures requiring environmental impact assessment of its proposed projects that are likely to have significant adverse effects on biological diversity with a view to avoiding or minimizing such effects and, where appropriate, allow for public participation in such procedures;

(b) Introduce appropriate arrangements to ensure that the environmental consequences of its programmes and policies that are likely to have significant adverse impacts on biological diversity are duly taken into account;

(c) Promote, on the basis of reciprocity, notification, exchange of information and consultation on activities under their jurisdiction or control which are likely to significantly affect adversely the biological diversity of other States or areas beyond the limits of national jurisdiction, by encouraging the conclusion of bilateral, regional or multilateral arrangements, as appropriate;

(d) In the case of imminent or grave danger or damage, originating under its jurisdiction or control, to biological diversity within the area under jurisdiction of other States or in areas beyond the limits of national jurisdiction, notify immediately the potentially affected States of such danger or damage, as well as initiate action to prevent or minimize such danger or damage; and

(e) Promote national arrangements for emergency responses to activities or events, whether caused naturally or otherwise, which present a grave and imminent danger to biological diversity and encourage international cooperation to supplement such national efforts and, where appropriate and agreed by the States or regional economic integration organizations concerned, to establish joint contingency plans.

2. The Conference of the Parties shall examine, on the basis of studies to be carried out, the issue of liability and redress, including restoration and compensation, for damage to biological diversity, except where such liability is a purely internal matter.

Article 15. Access to Genetic Resources

1. Recognizing the sovereign rights of States over their natural resources, the authority to determine access to genetic resources rests with the national governments and is subject to national legislation.

2. Each Contracting Party shall endeavour to create conditions to facilitate access to genetic resources for environmentally sound uses by other Contracting Parties and not to impose restrictions that run counter to the objectives of this Convention.

3. For the purpose of this Convention, the genetic resources being provided by a Contracting Party, as referred to in this Article and Articles 16 and 19, are only those that are provided by Contracting Parties that are countries of origin of such resources or by the Parties that have acquired the genetic resources in accordance with this Convention.

4. Access, where granted, shall be on mutually agreed terms and subject to the provisions of this Article.

5. Access to genetic resources shall be subject to prior informed consent of the Contracting Party providing such resources, unless otherwise determined by that Party.

6. Each Contracting Party shall endeavour to develop and carry out scientific research based on genetic resources provided by other Contracting Parties with the full participation of, and where possible in, such Contracting Parties.

7. Each Contracting Party shall take legislative, administrative or policy measures, as appropriate, and in accordance with Articles 16 and 19 and, where necessary, through the financial mechanism established by Articles 20 and 21 with the aim of sharing in a fair and equitable way the results of research and development and the benefits arising from the commercial and other utilization of genetic resources with the Contracting Party providing such resources. Such sharing shall be upon mutually agreed terms.

Article 16. Access to and Transfer of Technology

1. Each Contracting Party, recognizing that technology includes biotechnology, and that both access to and transfer of technology among Contracting Parties are essential elements for the attainment of the objectives of this Convention, undertakes subject to the provisions of this Article to provide and/or facilitate access for and transfer to other Contracting Parties of

technologies that are relevant to the conservation and sustainable use of biological diversity or make use of genetic resources and do not cause significant damage to the environment.

2. Access to and transfer of technology referred to in paragraph 1 above to developing countries shall be provided and/or facilitated under fair and most favourable terms, including on concessional and preferential terms where mutually agreed, and, where necessary, in accordance with the financial mechanism established by Articles 20 and 21. In the case of technology subject to patents and other intellectual property rights, such access and transfer shall be provided on terms which recognize and are consistent with the adequate and effective protection of intellectual property rights. The application of this paragraph shall be consistent with paragraphs 3, 4 and 5 below.

3. Each Contracting Party shall take legislative, administrative or policy measures, as appropriate, with the aim that Contracting Parties, in particular those that are developing countries, which provide genetic resources are provided access to and transfer of technology which makes use of those resources, on mutually agreed terms, including technology protected by patents and other intellectual property rights, where necessary, through the provisions of Articles 20 and 21 and in accordance with international law and consistent with paragraphs 4 and 5 below.

4. Each Contracting Party shall take legislative, administrative or policy measures, as appropriate, with the aim that the private sector facilitates access to, joint development and transfer of technology referred to in paragraph 1 above for the benefit of both governmental institutions and the private sector of developing countries and in this regard shall abide by the obligations included in paragraphs 1, 2 and 3 above.

5. The Contracting Parties, recognizing that patents and other intellectual property rights may have an influence on the implementation of this Convention, shall cooperate in this regard subject to national legislation and international law in order to ensure that such rights are supportive of and do not run counter to its objectives.

Article 17. Exchange of Information

1. The Contracting Parties shall facilitate the exchange of information, from all publicly available sources, relevant to the conservation and sustainable use of biological diversity, taking into account the special needs of developing countries.

2. Such exchange of information shall include exchange of results of technical, scientific and socio-economic research, as well as information on training and surveying programmes, specialized knowledge, indigenous and traditional knowledge as such and in combination with the technologies referred to in Article 16, paragraph 1. It shall also, where feasible, include repatriation of information.

Article 18. Technical and Scientific Cooperation

1. The Contracting Parties shall promote international technical and scientific cooperation in the field of conservation and sustainable use of biological diversity, where necessary, through the appropriate international and national institutions.

2. Each Contracting Party shall promote technical and scientific cooperation with other Contracting Parties, in particular developing countries, in implementing this Convention, *inter alia*, through the development and implementation of national policies. In promoting such cooperation, special attention should be given to the development and strengthening of national capabilities, by means of human resources development and institution building.

3. The Conference of the Parties, at its first meeting, shall determine how to establish a clearing-house mechanism to promote and facilitate technical and scientific cooperation.

4. The Contracting Parties shall, in accordance with national legislation and policies, encourage and develop methods of cooperation for the development and use of technologies, including indigenous and traditional technologies, in pursuance of the objectives of this Convention. For this purpose, the Contracting Parties shall also promote cooperation in the training of personnel and exchange of experts.

5. The Contracting Parties shall, subject to mutual agreement, promote the establishment of joint research programmes and joint ventures for the development of technologies relevant to the objectives of this Convention.

Article 19. Handling of Biotechnology and Distribution of its Benefits

1. Each Contracting Party shall take legislative, administrative or policy measures, as appropriate, to provide for the effective participation in biotechnological research activities by those Contracting Parties, especially developing countries, which provide the genetic resources for such research, and where feasible in such Contracting Parties.

2. Each Contracting Party shall take all practicable measures to promote and advance priority access on a fair and equitable basis by Contracting Parties, especially developing countries, to the results and benefits arising from biotechnologies based upon genetic resources provided by those Contracting Parties. Such access shall be on mutually agreed terms.

3. The Parties shall consider the need for and modalities of a protocol setting out appropriate procedures, including, in particular, advance informed agreement, in the field of the safe transfer, handling and use of any living modified organism resulting from biotechnology that may have adverse effect on the conservation and sustainable use of biological diversity.

4. Each Contracting Party shall, directly or by requiring any natural or legal person under its jurisdiction providing the organisms referred to in paragraph 3 above, provide any available information about the use and safety regulations required by that Contracting Party in handling such organisms, as well as any available information on the potential adverse impact of the specific organisms concerned to the Contracting Party into which those organisms are to be introduced.

Article 20. Financial Resources

1. Each Contracting Party undertakes to provide, in accordance with its capabilities, financial support and incentives in respect of those national activities which are intended to achieve the objectives of this Convention, in accordance with its national plans, priorities and programmes.

2. The developed country Parties shall provide new and additional financial resources to enable developing country Parties to meet the agreed full incremental costs to them of implementing measures which fulfil the obligations of this Convention and to benefit from its provisions and which costs are agreed between a developing country Party and the institutional structure referred to in Article 21, in accordance with policy, strategy, programme priorities and eligibility criteria and an indicative list of incremental costs established by the Conference of the Parties. Other Parties, including countries undergoing the process of transition to a market economy, may voluntarily assume the obligations of the developed country Parties. For the purpose of this Article, the Conference of the Parties, shall at its first meeting establish a list of developed country Parties and other Parties which voluntarily assume the obligations of the developed country Parties. The Conference of the Parties shall periodically review and if necessary amend the list. Contributions from other countries and sources on a voluntary basis would also be encouraged. The implementation of these commitments shall take into account the need for adequacy, predictability and timely flow of funds and the importance of burden-sharing among the contributing Parties included in the list.

3. The developed country Parties may also provide, and developing country Parties avail themselves of, financial resources related to the implementation of this Convention through bilateral, regional and other multilateral channels.

4. The extent to which developing country Parties will effectively implement their commitments under this Convention will depend on the effective implementation by developed country Parties of their commitments under this Convention related to financial resources and transfer of technology and will take fully into account the fact that economic and social development and eradication of poverty are the first and overriding priorities of the developing country Parties.

5. The Parties shall take full account of the specific needs and special situation of least developed countries in their actions with regard to funding and transfer of technology.

6. The Contracting Parties shall also take into consideration the special conditions resulting from the dependence on, distribution and location of, biological diversity within developing country Parties, in particular small island States.

7. Consideration shall also be given to the special situation of developing countries, including those that are most environmentally vulnerable, such as those with arid and semi-arid zones, coastal and mountainous areas.

Article 21. Financial Mechanism

1. There shall be a mechanism for the provision of financial resources to developing country Parties for purposes of this Convention on a grant or concessional basis the essential elements of which are described in this Article. The mechanism shall function under the

authority and guidance of, and be accountable to, the Conference of the Parties for purposes of this Convention. The operations of the mechanism shall be carried out by such institutional structure as may be decided upon by the Conference of the Parties at its first meeting. For purposes of this Convention, the Conference of the Parties shall determine the policy, strategy, programme priorities and eligibility criteria relating to the access to and utilization of such resources. The contributions shall be such as to take into account the need for predictability, adequacy and timely flow of funds referred to in Article 20 in accordance with the amount of resources needed to be decided periodically by the Conference of the Parties and the importance of burden-sharing among the contributing Parties included in the list referred to in Article 20, paragraph 2. Voluntary contributions may also be made by the developed country Parties and by other countries and sources. The mechanism shall operate within a democratic and transparent system of governance.

2. Pursuant to the objectives of this Convention, the Conference of the Parties shall at its first meeting determine the policy, strategy and programme priorities, as well as detailed criteria and guidelines for eligibility for access to and utilization of the financial resources including monitoring and evaluation on a regular basis of such utilization. The Conference of the Parties shall decide on the arrangements to give effect to paragraph 1 above after consultation with the institutional structure entrusted with the operation of the financial mechanism.

3. The Conference of the Parties shall review the effectiveness of the mechanism established under this Article, including the criteria and guidelines referred to in paragraph 2 above, not less than two years after the entry into force of this Convention and thereafter on a regular basis. Based on such review, it shall take appropriate action to improve the effectiveness of the mechanism if necessary.

4. The Contracting Parties shall consider strengthening existing financial institutions to provide financial resources for the conservation and sustainable use of biological diversity.

Article 22. Relationship with Other International Conventions

1. The provisions of this Convention shall not affect the rights and obligations of any Contracting Party deriving from any existing international agreement, except where the exercise of those rights and obligations would cause a serious damage or threat to biological diversity.

2. Contracting Parties shall implement this Convention with respect to the marine environment consistently with the rights and obligations of States under the law of the sea.

Article 23. Conference of the Parties

1. A Conference of the Parties is hereby established. The first meeting of the Conference of the Parties shall be convened by the Executive Director of the United Nations Environment Programme not later than one year after the entry into force of this Convention. Thereafter, ordinary meetings of the Conference of the Parties shall be held at regular intervals to be determined by the Conference at its first meeting.

2. Extraordinary meetings of the Conference of the Parties shall be held at such other times as may be deemed necessary by the Conference, or at the written request of any Party, provided that, within six months of the request being communicated to them by the Secretariat, it is supported by at least one third of the Parties.

3. The Conference of the Parties shall by consensus agree upon and adopt rules of procedure for itself and for any subsidiary body it may establish, as well as financial rules governing the funding of the Secretariat. At each ordinary meeting, it shall adopt a budget for the financial period until the next ordinary meeting.

4. The Conference of the Parties shall keep under review the implementation of this Convention, and, for this purpose, shall:

(a) Establish the form and the intervals for transmitting the information to be submitted in accordance with Article 26 and consider such information as well as reports submitted by any subsidiary body;

(b) Review scientific, technical and technological advice on biological diversity provided in accordance with Article 25;

(c) Consider and adopt, as required, protocols in accordance with Article 28;

(d) Consider and adopt, as required, in accordance with Articles 29 and 30, amendments to this Convention and its annexes;

(e) Consider amendments to any protocol, as well as to any annexes thereto, and, if so decided, recommend their adoption to the parties to the protocol concerned;

(f) Consider and adopt, as required, in accordance with Article 30, additional annexes to this Convention;

(g) Establish such subsidiary bodies, particularly to provide scientific and technical advice, as are deemed necessary for the implementation of this Convention;

(h) Contact, through the Secretariat, the executive bodies of conventions dealing with matters covered by this Convention with a view to establishing appropriate forms of cooperation with them; and

(i) Consider and undertake any additional action that may be required for the achievement of the purposes of this Convention in the light of experience gained in its operation.

5. The United Nations, its specialized agencies and the International Atomic Energy Agency, as well as any State not Party to this Convention, may be represented as observers at meetings of the Conference of the Parties. Any other body or agency, whether governmental or non-governmental, qualified in fields relating to conservation and sustainable use of biological diversity, which has informed the Secretariat of its wish to be represented as an observer at a meeting of the Conference of the Parties, may be admitted unless at least one

third of the Parties present object. The admission and participation of observers shall be subject to the rules of procedure adopted by the Conference of the Parties.

Article 24. Secretariat

1. A secretariat is hereby established. Its functions shall be:

(a) To arrange for and service meetings of the Conference of the Parties provided for in Article 23;

(b) To perform the functions assigned to it by any protocol;

(c) To prepare reports on the execution of its functions under this Convention and present them to the Conference of the Parties;

(d) To coordinate with other relevant international bodies and, in particular to enter into such administrative and contractual arrangements as may be required for the effective discharge of its functions; and

(e) To perform such other functions as may be determined by the Conference of the Parties.

2. At its first ordinary meeting, the Conference of the Parties shall designate the secretariat from amongst those existing competent international organizations which have signified their willingness to carry out the secretariat functions under this Convention.

Article 25. Subsidiary Body on Scientific, Technical and Technological Advice

1. A subsidiary body for the provision of scientific, technical and technological advice is hereby established to provide the Conference of the Parties and, as appropriate, its other subsidiary bodies with timely advice relating to the implementation of this Convention. This body shall be open to participation by all Parties and shall be multidisciplinary. It shall comprise government representatives competent in the relevant field of expertise. It shall report regularly to the Conference of the Parties on all aspects of its work.

2. Under the authority of and in accordance with guidelines laid down by the Conference of the Parties, and upon its request, this body shall:

(a) Provide scientific and technical assessments of the status of biological diversity;

(b) Prepare scientific and technical assessments of the effects of types of measures taken in accordance with the provisions of this Convention;

(c) Identify innovative, efficient and state-of-the-art technologies and know-how relating to the conservation and sustainable use of biological diversity and advise on the ways and means of promoting development and/or transferring such technologies;

(d) Provide advice on scientific programmes and international cooperation in research and development related to conservation and sustainable use of biological diversity; and

(e) Respond to scientific, technical, technological and methodological questions that the Conference of the Parties and its subsidiary bodies may put to the body.

3. The functions, terms of reference, organization and operation of this body may be further elaborated by the Conference of the Parties.

Article 26. Reports

Each Contracting Party shall, at intervals to be determined by the Conference of the Parties, present to the Conference of the Parties, reports on measures which it has taken for the implementation of the provisions of this Convention and their effectiveness in meeting the objectives of this Convention.

Article 27. Settlement of Disputes

1. In the event of a dispute between Contracting Parties concerning the interpretation or application of this Convention, the parties concerned shall seek solution by negotiation.

2. If the parties concerned cannot reach agreement by negotiation, they may jointly seek the good offices of, or request mediation by, a third party.

3. When ratifying, accepting, approving or acceding to this Convention, or at any time thereafter, a State or regional economic integration organization may declare in writing to the Depositary that for a dispute not resolved in accordance with paragraph 1 or paragraph 2 above, it accepts one or both of the following means of dispute settlement as compulsory:

(a) Arbitration in accordance with the procedure laid down in Part 1 of Annex II;

(b) Submission of the dispute to the International Court of Justice.

4. If the parties to the dispute have not, in accordance with paragraph 3 above, accepted the same or any procedure, the dispute shall be submitted to conciliation in accordance with Part 2 of Annex II unless the parties otherwise agree.

5. The provisions of this Article shall apply with respect to any protocol except as otherwise provided in the protocol concerned.

Article 28. Adoption of Protocols

1. The Contracting Parties shall cooperate in the formulation and adoption of protocols to this Convention.

2. Protocols shall be adopted at a meeting of the Conference of the Parties.

3. The text of any proposed protocol shall be communicated to the Contracting Parties by the Secretariat at least six months before such a meeting.

Article 29. Amendment of the Convention or Protocols

1. Amendments to this Convention may be proposed by any Contracting Party. Amendments to any protocol may be proposed by any Party to that protocol.

2. Amendments to this Convention shall be adopted at a meeting of the Conference of the Parties. Amendments to any protocol shall be adopted at a meeting of the Parties to the Protocol in question. The text of any proposed amendment to this Convention or to any protocol, except as may otherwise be provided in such protocol, shall be communicated to the Parties to the instrument in question by the secretariat at least six months before the meeting at which it is proposed for adoption. The secretariat shall also communicate proposed amendments to the signatories to this Convention for information.

3. The Parties shall make every effort to reach agreement on any proposed amendment to this Convention or to any protocol by consensus. If all efforts at consensus have been exhausted, and no agreement reached, the amendment shall as a last resort be adopted by a two-third majority vote of the Parties to the instrument in question present and voting at the meeting, and shall be submitted by the Depositary to all Parties for ratification, acceptance or approval.

4. Ratification, acceptance or approval of amendments shall be notified to the Depositary in writing. Amendments adopted in accordance with paragraph 3 above shall enter into force among Parties having accepted them on the ninetieth day after the deposit of instruments of ratification, acceptance or approval by at least two thirds of the Contracting Parties to this Convention or of the Parties to the protocol concerned, except as may otherwise be provided in such protocol. Thereafter the amendments shall enter into force for any other Party on the ninetieth day after that Party deposits its instrument of ratification, acceptance or approval of the amendments.

5. For the purposes of this Article, "Parties present and voting" means Parties present and casting an affirmative or negative vote.

Article 30. Adoption and Amendment of Annexes

1. The annexes to this Convention or to any protocol shall form an integral part of the Convention or of such protocol, as the case may be, and, unless expressly provided otherwise, a reference to this Convention or its protocols constitutes at the same time a reference to any annexes thereto. Such annexes shall be restricted to procedural, scientific, technical and administrative matters.

2. Except as may be otherwise provided in any protocol with respect to its annexes, the following procedure shall apply to the proposal, adoption and entry into force of additional annexes to this Convention or of annexes to any protocol:

(a) Annexes to this Convention or to any protocol shall be proposed and adopted according to the procedure laid down in Article 29;

(b) Any Party that is unable to approve an additional annex to this Convention or an annex to any protocol to which it is Party shall so notify the Depositary, in writing, within one year from the date of the communication of the adoption by the Depositary. The Depositary shall without delay notify all Parties of any such notification received. A Party may at any time withdraw a previous declaration of objection and the annexes shall thereupon enter into force for that Party subject to subparagraph (c) below;

(c) On the expiry of one year from the date of the communication of the adoption by the Depositary, the annex shall enter into force for all Parties to this Convention or to any protocol concerned which have not submitted a notification in accordance with the provisions of subparagraph (b) above.

3. The proposal, adoption and entry into force of amendments to annexes to this Convention or to any protocol shall be subject to the same procedure as for the proposal, adoption and entry into force of annexes to the Convention or annexes to any protocol.

4. If an additional annex or an amendment to an annex is related to an amendment to this Convention or to any protocol, the additional annex or amendment shall not enter into force until such time as the amendment to the Convention or to the protocol concerned enters into force.

Article 31. Right to Vote

1. Except as provided for in paragraph 2 below, each Contracting Party to this Convention or to any protocol shall have one vote.

2. Regional economic integration organizations, in matters within their competence, shall exercise their right to vote with a number of votes equal to the number of their member States which are Contracting Parties to this Convention or the relevant protocol. Such organizations shall not exercise their right to vote if their member States exercise theirs, and vice versa.

Article 32. Relationship between this Convention and Its Protocols

1. A State or a regional economic integration organization may not become a Party to a protocol unless it is, or becomes at the same time, a Contracting Party to this Convention.

2. Decisions under any protocol shall be taken only by the Parties to the protocol concerned. Any Contracting Party that has not ratified, accepted or approved a protocol may participate as an observer in any meeting of the parties to that protocol.

Article 33. Signature

This Convention shall be open for signature at Rio de Janeiro by all States and any regional economic integration organization from 5 June 1992 until 14 June 1992, and at the United Nations Headquarters in New York from

15 June 1992 to 4 June 1993.

Article 34. Ratification, Acceptance or Approval

1. This Convention and any protocol shall be subject to ratification, acceptance or approval by States and by regional economic integration organizations. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Depositary.

2. Any organization referred to in paragraph 1 above which becomes a Contracting Party to this Convention or any protocol without any of its member States being a Contracting Party shall be bound by all the obligations under the Convention or the protocol, as the case may be. In the case of such organizations, one or more of whose member States is a Contracting Party to this Convention or relevant protocol, the organization and its member States shall decide on their respective responsibilities for the performance of their obligations under the Convention or protocol, as the case may be. In such cases, the organization and the member States shall not be entitled to exercise rights under the Convention or relevant protocol concurrently.

3. In their instruments of ratification, acceptance or approval, the organizations referred to in paragraph 1 above shall declare the extent of their competence with respect to the matters governed by the Convention or the relevant protocol. These organizations shall also inform the Depositary of any relevant modification in the extent of their competence.

Article 35. Accession

1. This Convention and any protocol shall be open for accession by States and by regional economic integration organizations from the date on which the Convention or the protocol concerned is closed for signature. The instruments of accession shall be deposited with the Depositary.

2. In their instruments of accession, the organizations referred to in paragraph 1 above shall declare the extent of their competence with respect to the matters governed by the Convention or the relevant protocol. These organizations shall also inform the Depositary of any relevant modification in the extent of their competence.

3. The provisions of Article 34, paragraph 2, shall apply to regional economic integration organizations which accede to this Convention or any protocol.

Article 36. Entry Into Force

1. This Convention shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the thirtieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

2. Any protocol shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the number of instruments of ratification, acceptance, approval or accession, specified in that protocol, has been deposited.

3. For each Contracting Party which ratifies, accepts or approves this Convention or accedes thereto after the deposit of the thirtieth instrument of ratification, acceptance,

approval or accession, it shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit by such Contracting Party of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

4. Any protocol, except as otherwise provided in such protocol, shall enter into force for a Contracting Party that ratifies, accepts or approves that protocol or accedes thereto after its entry into force pursuant to paragraph 2 above, on the ninetieth day after the date on which that Contracting Party deposits its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, or on the date on which this Convention enters into force for that Contracting Party, whichever shall be the later.

5. For the purposes of paragraphs 1 and 2 above, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by member States of such organization.

Article 37. Reservations

No reservations may be made to this Convention.

Article 38. Withdrawals

1. At any time after two years from the date on which this Convention has entered into force for a Contracting Party, that Contracting Party may withdraw from the Convention by giving written notification to the Depositary.

2. Any such withdrawal shall take place upon expiry of one year after the date of its receipt by the Depositary, or on such later date as may be specified in the notification of the withdrawal.

3. Any Contracting Party which withdraws from this Convention shall be considered as also having withdrawn from any protocol to which it is party.

Article 39. Financial Interim Arrangements

Provided that it has been fully restructured in accordance with the requirements of Article 21, the Global Environment Facility of the United Nations Development Programme, the United Nations Environment Programme and the International Bank for Reconstruction and Development shall be the institutional structure referred to in Article 21 on an interim basis, for the period between the entry into force of this Convention and the first meeting of the Conference of the Parties or until the Conference of the Parties decides which institutional structure will be designated in accordance with Article 21.

Article 40. Secretariat Interim Arrangements

The secretariat to be provided by the Executive Director of the United Nations Environment Programme shall be the secretariat referred to in Article 24, paragraph 2, on an interim basis for the period between the entry into force of this Convention and the first meeting of the Conference of the Parties.

Article 41. Depositary

The Secretary-General of the United Nations shall assume the functions of Depositary of this Convention and any protocols.

Article 42. Authentic Texts

The original of this Convention, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorized to that effect, have signed this Convention.

Done at Rio de Janeiro on this fifth day of June, one thousand nine hundred and ninety-two.

Annex I

IDENTIFICATION AND MONITORING

1. Ecosystems and habitats: containing high diversity, large numbers of endemic or threatened species, or wilderness; required by migratory species; of social, economic, cultural or scientific importance; or, which are representative, unique or associated with key evolutionary or other biological processes;

2. Species and communities which are: threatened; wild relatives of domesticated or cultivated species; of medicinal, agricultural or other economic value; or social, scientific or cultural importance; or importance for research into the conservation and sustainable use of biological diversity, such as indicator species; and

3. Described genomes and genes of social, scientific or economic importance.

Annex II

Part 1

ARBITRATION

Article 1

The claimant party shall notify the secretariat that the parties are referring a dispute to arbitration pursuant to Article 27. The notification shall state the subject-matter of arbitration and include, in particular, the articles of the Convention or the protocol, the interpretation or application of which are at issue. If the parties do not agree on the subject matter of the dispute before the President of the tribunal is designated, the arbitral tribunal shall determine the subject matter. The secretariat shall forward the information thus received to all Contracting Parties to this Convention or to the protocol concerned.

Article 2

1. In disputes between two parties, the arbitral tribunal shall consist of three members. Each of the parties to the dispute shall appoint an arbitrator and the two arbitrators so appointed shall designate by common agreement the third arbitrator who shall be the President of the tribunal. The latter shall not be a national of one of the parties to the dispute, nor have his or her usual place of residence in the territory of one of these parties, nor be employed by any of them, nor have dealt with the case in any other capacity.

2. In disputes between more than two parties, parties in the same interest shall appoint one arbitrator jointly by agreement.

3. Any vacancy shall be filled in the manner prescribed for the initial appointment.

Article 3

1. If the President of the arbitral tribunal has not been designated within two months of the appointment of the second arbitrator, the Secretary-General of the United Nations shall, at the request of a party, designate the President within a further two-month period.

2. If one of the parties to the dispute does not appoint an arbitrator within two months of receipt of the request, the other party may inform the Secretary-General who shall make the designation within a further two-month period.

Article 4

The arbitral tribunal shall render its decisions in accordance with the provisions of this Convention, any protocols concerned, and international law.

Article 5

Unless the parties to the dispute otherwise agree, the arbitral tribunal shall determine its own rules of procedure.

Article 6

The arbitral tribunal may, at the request of one of the parties, recommend essential interim measures of protection.

Article 7

The parties to the dispute shall facilitate the work of the arbitral tribunal and, in particular, using all means at their disposal, shall:

(a) Provide it with all relevant documents, information and facilities; and

(b) Enable it, when necessary, to call witnesses or experts and receive their evidence.

Article 8

The parties and the arbitrators are under an obligation to protect the confidentiality of any information they receive in confidence during the proceedings of the arbitral tribunal.

Article 9

Unless the arbitral tribunal determines otherwise because of the particular circumstances of the case, the costs of the tribunal shall be borne by the parties to the dispute in equal shares. The tribunal shall keep a record of all its costs, and shall furnish a final statement thereof to the parties.

Article 10

Any Contracting Party that has an interest of a legal nature in the subject-matter of the dispute which may be affected by the decision in the case, may intervene in the proceedings with the consent of the tribunal.

Article 11

The tribunal may hear and determine counterclaims arising directly out of the subject-matter of the dispute.

Article 12

Decisions both on procedure and substance of the arbitral tribunal shall be taken by a majority vote of its members.

Article 13

If one of the parties to the dispute does not appear before the arbitral tribunal or fails to defend its case, the other party may request the tribunal to continue the proceedings and to make its award. Absence of a party or a failure of a party to defend its case shall not

constitute a bar to the proceedings. Before rendering its final decision, the arbitral tribunal must satisfy itself that the claim is well founded in fact and law.

Article 14

The tribunal shall render its final decision within five months of the date on which it is fully constituted unless it finds it necessary to extend the time-limit for a period which should not exceed five more months.

Article 15

The final decision of the arbitral tribunal shall be confined to the subject-matter of the dispute and shall state the reasons on which it is based. It shall contain the names of the members who have participated and the date of the final decision. Any member of the tribunal may attach a separate or dissenting opinion to the final decision.

Article 16

The award shall be binding on the parties to the dispute. It shall be without appeal unless the parties to the dispute have agreed in advance to an appellate procedure.

Article 17

Any controversy which may arise between the parties to the dispute as regards the interpretation or manner of implementation of the final decision may be submitted by either party for decision to the arbitral tribunal which rendered it.

Part 2

CONCILIATION

Article 1

A conciliation commission shall be created upon the request of one of the parties to the dispute. The commission shall, unless the parties otherwise agree, be composed of five members, two appointed by each Party concerned and a President chosen jointly by those members.

Article 2

In disputes between more than two parties, parties in the same interest shall appoint their members of the commission jointly by agreement. Where two or more parties have separate interests or there is a disagreement as to whether they are of the same interest, they shall appoint their members separately.

Article 3

If any appointments by the parties are not made within two months of the date of the request to create a conciliation commission, the Secretary-General of the United Nations shall, if asked to do so by the party that made the request, make those appointments within a further two-month period.

Article 4

If a President of the conciliation commission has not been chosen within two months of the last of the members of the commission being appointed, the Secretary-General of the United Nations shall, if asked to do so by a party, designate a President within a further two-month period.

Article 5

The conciliation commission shall take its decisions by majority vote of its members. It shall, unless the parties to the dispute otherwise agree, determine its own procedure. It shall render a proposal for resolution of the dispute, which the parties shall consider in good faith.

Article 6

A disagreement as to whether the conciliation commission has competence shall be decided by the commission.

SIGNATORIES OF THE CONVENTION ON BIOLOGICAL DIVERSITY AT THE TIME OF THE UNITED NATIONS CONFERENCE ON ENVIRONMENT AND DEVELOPMENT

(RIO DE JANEIRO, 3-14 JUNE 1992)

Signatory	*Date of signature*
1. Antigua and Barbuda	5 June 1992
2. Australia	5 June 1992
3. Bangladesh	5 June 1992
4. Belgium	5 June 1992
5. Brazil	5 June 1992
6. Finland	5 June 1992
7. India	5 June 1992
8. Indonesia	5 June 1992
9. Italy	5 June 1992
10. Liechtenstein	5 June 1992
11. Republic of Moldova	5 June 1992
12. Nauru	5 June 1992
13. Netherlands	5 June 1992
14. Pakistan	5 June 1992
15. Poland	5 June 1992
16. Romania	5 June 1992
17. Bostwana	8 June 1992
18. Madagascar	8 June 1992
19. Sweden	8 June 1992
20. Tuvalu	8 June 1992
21. Yugoslavia	8 June 1992
22. Bahrain	9 June 1992
23. Ecuador	9 June 1992
24. Egypt	9 June 1992
25. Kazakhstan	9 June 1992
26. Kuwait	9 June 1992
27. Luxembourg	9 June 1992
28. Norway	9 June 1992
29. Sudan	9 June 1992
30. Uruguay	9 June 1992
31. Vanuatu	9 June 1992
32. Cote d'Ivoire	10 June 1992
33. Ethiopia	10 June 1992
34. Iceland	10 June 1992
35. Malawi	10 June 1992
36. Mauritius	10 June 1992
37. Oman	10 June 1992
38. Rwanda	10 June 1992
39. San Marino	10 June 1992
40. Seychelles	10 June 1992
41. Sri Lanka	10 June 1992

42.Belarus	11 June 1992
43.Bhutan	11 June 1992
44.Burundi	11 June 1992
45.Canada	11 June 1992
46.China	11 June 1992
47.Comoros	11 June 1992
48.Congo	11 June 1992
49.Croatia	11 June 1992
50.Democratic People's Republic of Korea	11 June 1992
51.Israel	11 June 1992
52.Jamaica	11 June 1992
53.Jordan	11 June 1992
54.Kenya	11 June 1992
55.Latvia	11 June 1992
56.Lesotho	11 June 1992
57.Lithuania	11 June 1992
58.Monaco	11 June 1992
59.Myanmar	11 June 1992
60.Niger	11 June 1992
61.Qatar	11 June 1992
62.Trinidad and Tobago	11 June 1992
63.Turkey	11 June 1992
64.Ukraine	11 June 1992
65.United Arab Emirates	11 June 1992
66.Zaire	11 June 1992
67.Zambia	11 June 1992
68.Afghanistan	12 June 1992
69.Angola	12 June 1992
70.Argentina	12 June 1992
71.Azerbaijan	12 June 1992
72.Bahamas	12 June 1992
73.Barbados	12 June 1992
74.Bulgaria	12 June 1992
75.Burkina Faso	12 June 1992
76.Cape Verde	12 June 1992
77.Chad	12 June 1992
78.Colombia	12 June 1992
79.Cook Islands	12 June 1992
80.Cuba	12 June 1992
81.Cyprus	12 June 1992
82.Denmark	12 June 1992
83.Estonia	12 June 1992
84.Gabon	12 June 1992
85.Gambia	12 June 1992
86.Germany	12 June 1992
87.Ghana	12 June 1992
88.Greece	12 June 1992
89.Guinea	12 June 1992
90.Guinea-Bissau	12 June 1992

91. Lebanon	12 June 1992
92. Liberia	12 June 1992
93. Malaysia	12 June 1992
94. Maldives	12 June 1992
95. Malta	12 June 1992
96. Marshall Islands	12 June 1992
97. Mauritania	12 June 1992
98. Micronesia	12 June 1992
99. Mongolia	12 June 1992
100. Mozambique	12 June 1992
101. Namibia	12 June 1992
102. Nepal	12 June 1992
103. New Zealand	12 June 1992
104. Paraguay	12 June 1992
105. Peru	12 June 1992
106. Philippines	12 June 1992
107. Saint Kitts and Nevis	12 June 1992
108. Samoa	12 June 1992
109. Sao Tome and Principe	12 June 1992
110. Swaziland	12 June 1992
111. Switzerland	12 June 1992
112. Thailand	12 June 1992
113. Togo	12 June 1992
114. Uganda	12 June 1992
115. United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland	12 June 1992
116. United Republic of Tanzania	12 June 1992
117. Venezuela	12 June 1992
118. Yemen	12 June 1992
119. Zimbabwe	12 June 1992
120. Algeria	13 June 1992
121. Armenia	13 June 1992
122. Austria	13 June 1992
123. Belize	13 June 1992
124. Benin	13 June 1992
125. Bolivia	13 June 1992
126. Central African Republic	13 June 1992
127. Chile	13 June 1992
128. Costa Rica	13 June 1992
129. Djibouti	13 June 1992
130. Dominican Republic	13 June 1992
131. El Salvador	13 June 1992
132. European Economic Community	13 June 1992
133. France	13 June 1992
134. Guatemala	13 June 1992
135. Guyana	13 June 1992
136. Haiti	13 June 1992
137. Hungary	13 June 1992
138. Honduras	13 June 1992

139.	Ireland	13 June 1992
140.	Japan	13 June 1992
141.	Mexico	13 June 1992
142.	Morocco	13 June 1992
143.	Nicaragua	13 June 1992
144.	Nigeria	13 June 1992
145.	Panama	13 June 1992
146.	Papua New Guinea	13 June 1992
147.	Portugal	13 June 1992
148.	Republic of Korea	13 June 1992
149.	Russian Federation	13 June 1992
150.	Senegal	13 June 1992
151.	Slovenia	13 June 1992
152.	Solomon Islands	13 June 1992
153.	Spain	13 June 1992
154.	Suriname	13 June 1992
155.	Tunisia	13 June 1992
156.	Cameroon	14 June 1992
157.	Iran	14 June 1992

ច្បាប់នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៦

ភាគ២

លរ	ច្បាប់	ថ្ងៃខែឆ្នាំ
១៥	ច្បាប់ស្តីពី វិសោធនកម្មច្បាប់ស្តីពីសវនកម្ម	៣០-០៦-២០០៦
១៦	ច្បាប់ស្តីពី វិសោធនកម្មច្បាប់ស្តីពី ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់	២៧-០៦-២០០៦
១៧	ច្បាប់ស្តីពី វិសោធនកម្មមាត្រាទី១៣ថ្មី នៃច្បាប់ស្តីពីវិសោធនកម្មច្បាប់ស្តីពីការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសតំណាងរាស្ត្រ	២៧-០៦-២០០៦
១៨	ច្បាប់ស្តីពីការ គ្រប់គ្រងរោងចក្រ និងសិប្បកម្ម	២៣-០៦-២០០៦
១៩	ច្បាប់ស្តីពីការអនុម័តយល់ព្រមលើផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍជាតិ ២០០៦-២០១០	២៣-០៦-២០០៦
២០	ច្បាប់ស្តីពីវិសោធនកម្ម មាត្រា៦៣ នៃបទប្បញ្ញត្តិស្តីពីប្រព័ន្ធតុលាការ ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ និងនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌសម្រាប់ អនុវត្តនៅប្រទេសកម្ពុជា ក្នុងសម័យអន្តរកាល	២៣-០៦-២០០៦
២១	ច្បាប់ស្តីពីការអនុម័តយល់ ព្រមឲ្យព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាចូលរួមក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងអាស៊ាន ស្តីពីការបំពុលដោយផ្សែងអ័ព្ទឆ្លងកាត់ព្រំដែន	១៦-០៦-២០០៦
២២	ច្បាប់ស្តីពីការអនុម័តយល់ ព្រមឲ្យព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាចូលក្នុងអនុសញ្ញាបាសែល ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យចលនាដឹកជញ្ជូន និងការបោះបង់ចោលសំណល់គ្រោះថ្នាក់ឆ្លងដែន	១៦-០៦-២០០៦

២៣	ច្បាប់ស្តីពីការអនុម័តយល់ ព្រមឲ្យព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ចូលក្នុងអនុសញ្ញាស្តុកខូល ពីសារធាតុបំពុលសរីរាង្គមិនងាយបំបែកធាតុ	១៦-០៦-២០០៦
២៤	ច្បាប់ស្តីពីការអនុម័តយល់ ព្រមឲ្យព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ចូលក្នុងអនុសញ្ញាស្តីពីជីវចម្រុះ	១៦-០៦-២០០៦
២៥	ច្បាប់ស្តីពីជលផល	២១-០៥-២០០៦
២៦	ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម	០៥-០៥-២០០៦
២៧	ច្បាប់ស្តីពីការអនុម័តយល់ព្រមលើកិច្ចព្រមព្រៀងសហប្រតិបត្តិការក្នុងតំបន់ ស្តីពីការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើប្លន់នាវា និងអំពើប្លន់ប្រដាប់អាវុធក្នុងដែនសមុទ្រអាស៊ី	០៧-០៤-២០០៦
២៨	ច្បាប់ស្តីពីវិសោធនកម្មច្បាប់ ស្តីពីរបបសោធននិវត្តន៍ និងសោធនបាត់បង់សមត្ថភាពការងារចំពោះយោធិននៃកងយោពល ខេមរភូមិន្ទ	០៧-០៤-២០០៦
២៩	ច្បាប់ស្តីពីការអនុម័តយល់ព្រម លើអនុសញ្ញាកុងស៊ុលរវាងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងសាធារណរដ្ឋសង្គមនិយមវៀតណាម	០៧-០៤-២០០៦
៣០	ច្បាប់ធម្មនុញ្ញស្តីពីវិសោធនកម្មមាត្រា ៨២ មាត្រា ៨៨ថ្មី មាត្រា៩០ថ្មី មាត្រា៩៨ មាត្រា១០៦ថ្មី មាត្រា១១១ថ្មី (មួយ) មាត្រា១១៨ថ្មី នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ និងមាត្រា ៦ នៃច្បាប់ធម្មនុញ្ញបន្ថែមសំដៅធានានូវដំណើរការជាប្រក្រតីនៃស្ថាប័នជាតិ	០៩-០៣-២០០៦
៣១	ច្បាប់ស្តីពីការទូទាត់ថវិកាទូទៅរបស់រដ្ឋសម្រាប់គ្រប់គ្រងឆ្នាំ២០០៣	១៨-០១-២០០៦
៣២	ច្បាប់ស្តីពីការអនុម័តយល់ ព្រមឲ្យព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាចូលរួមក្នុងអនុសញ្ញាស្តីពីការត្រួតពិនិត្យថ្នាំជក់	១៨-០១-២០០៦
៣៣	ច្បាប់ស្តីពីការអនុម័តយល់ ព្រមលើអនុសញ្ញា ស្តីពីការការពារបេតិកភ័ណ្ឌវប្បធម៌អរូបី	១៨-០១-២០០៦

៣៤	ច្បាប់ស្តីពីការអនុម័តយល់ ព្រមលើពិធីសារទី៩ ស្តីពីទំនិញគ្រោះថ្នាក់	១៨-០១-២០០៦
៣៥	ច្បាប់ស្តីពីការអនុម័តយល់ព្រមលើអនុសញ្ញាអោយព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាចូលជាភាគីនៃពិធីសារស្តីពីការទប់ស្កាត់ បង្ក្រាប និងដាក់ទណ្ឌកម្ម ការជួញដូរមនុស្សជាពិសេសស្ត្រី និងកុមារ ដែលបន្ថែមលើអនុសញ្ញារបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីការប្រឆាំងបទឧក្រិដ្ឋកម្មឆ្លងដែន	១៨-០១-២០០៦
៣៦	ច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីក្រមរដ្ឋប្បវេណី (មានបោះពុម្ពជាសៀវភៅ)	២០០៦